

ZWART

familiekroniek

op wit

VOORWOORD

De aanleiding voor het verzamelen van familiegevens was voor mij het artikel in de Leeuwarder Courant van 1 februari 1992, waarin Adrie Hol uit Koudum vertelt over zijn, uit de hand gelopen, hobby betreffende genealogie. Hij zegt ondermeer: “ Als het alleen maar zou gaan om het verzamelen van droge namen en data zou ik er acuut mee ophouden”. Door mijn vader had ik wel eens een oude geboorte- en overlijdensakte onder ogen gehad omdat Ruurd Zwart, nu wonende in Culemborg, al eens een dag op het Rijksarchief had doorgebracht. Zijn pake Ruurd had ook al de nodige interesse in de familie gehad en had een lijst met geboorte-, trouw- en overlijdensdata samengesteld. Dit betrof dan veelal gegevens over zijn ouders, Tjeerd en Klaaske en diens kinderen en kleinkinderen tot ongeveer 1940. Voor het verzamelen van de rest van de gegevens voor 1900 moest ik naar het Rijksarchief van de provincie Friesland, gevestigd in Leeuwarden, tegenover de Oldehove. Na enige uitleg ging ik aan de slag. De akten zijn opgeslagen op microfilm, die je met een speciaal apparaat kunt aflezen. Dit betreft informatie tussen 1811 en ongeveer 1910. Voor nog eerdere gegevens moet men zoeken in de kerkboeken, die daar ook liggen opgeslagen, vaak beginnend omstreeks 1650. Omdat de Vrienden van het Rijksarchief de namen al hadden gerangschikt op alfabetische volgorde en onze voorouders lange tijd aangesloten waren bij dezelfde kerk, was ik vrij vlot terug tot 1650. Ook ben ik nog op het gemeentehuis in Ferwerd geweest om de bevolkingsregisters in te zien, maar dezen begonnen pas rond 1870 dus daar had ik minder aan. Wel vond ik hier nog gegevens over de broers van Ruurd Pieters en diens kinderen, die dus wel in Ferwerderadeel waren gebleven. In het gemeentehuis in Franeker vond ik de rest van de gegevens van de kinderen van Ruurd en Sijke. Omdat hier de registers van de voormalige gemeente Barradeel liggen opgeslagen. Ik belde Ruurd Zwart uit Culemborg, die ook wel de nodige interesse toonde. Begin juli 1992 is hij een dag bij ons geweest en we spraken af, dat hij zou zorgen over de gegevens over de familietakken buit Friesland (in Nederland) dus o.a. van Simon, Ruurd en Pieter Zwart. Omdat dit nogal tijdrovend was en Ruurd niet veel tijd had wegens drukke werkzaamheden, schreef ik de familieleden nog een keer aan, na het verkrijgen van de informatie van Ruurd. Dit omdat ik meer informatie wenste dan alleen namen en data. Alles over vroegere tijd was welkom. Ik probeerde ook de nazaten van de broer en de zuster van Tjeerd Zwart te achterhalen. Bij de nakomelingen van Trijntje Zwart strandde ik even na 1900 (de reden volgt straks). Bij de nazaten van Pieter Zwart belandde ik in Harlingen omdat Sijke Zwart hier na haar trouwen naar toe was verhuisd. Er volgde een briefwisseling met Bottje van Kammen, die ook de adressen had van haar neven en nichten dus kinderen van Pietje Zwart en Ruurd Zwart. Na enige brieven naar Amerika (Sid Zwart) en naar Gé, Clara en Janna Vossekuil had ik al vrij vlot de gewenste informatie. Later volgden foto's en achtergrondgegevens.

Op 26 maart 1993 werd mijn vader opgebeld met het bericht dat er twee “Zwarten” uit Amerika op ons zaten te wachten in het dorpscafé. Dit bleken Frank en Peter Zwart te zijn, die

hier op familiebezoek waren. In oktober 1993 volgde hun broer Sid Zwart nog. Er ontstond een briefwisseling met Frank. Ook stuurde hij foto's op en bezocht zelfs, op mijn verzoek, Wisconsin. Ik had namelijk uit een testament uit 1954 van de familie Van Marsum (de moeder van mijn beppe Trijntje Reinalda was Eeke van Marsum) een adres van Minze Ennema, die toen in Wisconsin woonde. In Wisconsin kwam Frank in contact met Tine en Fred Ennema, die daar nog woonden. Van hen kreeg ik ook weer de bruikbare familiegegevens en foto's zodat het al een heel aardig compleet geheel werd. Tine vertelde dat niet alleen haar ouders rond 1906 daar naar toe waren gegaan maar ook haar oom Ruurd en diens vrouw (haar tante Renske al eerder) en ook haar beppe Trijntje Zwart met haar man Symon Terpstra. Dat was dus de reden dat er na 1900 niks meer over hen was te vinden in de registers. Dat er wat meer tijd overheen ging was aan de ene kant wel goed omdat er in 1994 nog meer verhalen en foto's loskwamen. Zelf ging ik in december 1994 nog een keer naar de burgelijke stand in Franeker en ontdekte dat Reintje Zwart, toen ze overleed, niet 1 maar 4 kinderen had gekregen, zodat deze familie's ook nog werden benaderd. Theo Zwart uit Den Haag stelde voor om de omslag te maken.

Het is allemaal vrij uitgebreid maar zo gaan de verhalen over "de mensen van voorbij" niet verloren voor de mensen van nu en van de toekomst.

Dooitze Zwart – 28 februari 1995 – Minnertsga.

Nu 25 jaar later heb ik het opnieuw gedigitaliseerd en worden er geen boeken meer van gemaakt maar kan men dit inzien via de site Minnertsgavroeger.nl/archief/documenten. Voor opmerkingen, aanvullingen, verbeteringen ben ik bereikbaar op zwartdooitze@hotmail.com.

Veel heb ik gehad aan de site allefriezen.nl, waarop al de akten zijn te vinden. Heel anders dan een generatie terug.

Generatie I

Ruird Tjallings, geboren rond 1650 , trouwt op 31 augustus 1673 in Ferwerderadeel. De bruid wordt niet vermeld. Zijn vrouw is in blijde verwachting want 7 maanden later wordt de eerste Feije geboren. Kinderen van Ruird en zijn vrouw:

II-1 Feije Ruirds, gedoopt op 1 april 1674. Jong overleden.

II-2 Feije Ruirds, gedoopt 19 september 1675 te Marrum/Westernijkerk. Zie verder.

Generatie II-2

Feije Ruirds, zoon van Ruird Tjallings, trouwt met Sijke Hendriks in Ferwerderadeel. Uit dit huwelijk worden vier kinderen geboren:

III-1 Dieuwke Feijes, gedoopt 28 januari 1700 te Marrum/Westernijkerk.

III-2 Ruurd Feijes, gedoopt 20 november 1701 te Marrum/ Westernijkerk.

III-3 Hendrik Feijes, gedoopt 10 januari 1706 te Marrum/ Westernijkerk.

Hendrik gaat in ondertrouw in mei 1729 met Grietje Tomas uit Hallum. Hendrik was arbeider in Marrum. Ze krijgen de volgende kinderen, waarvan verscheidene kinderen, vooral Baukjes, jong overlijden. Dit kwam niet in de laatste plaats door de behoeftige omstandigheden, waarin ze leefden: Feije, gedoopt 26 maart 1730; Baukje, gedoopt 6 januari 1732; Tomas, gedoopt 6 september 1733; Sijke, gedoopt 11 november 1735; Baukje, gedoopt 13 oktober 1737; Baukje, gedoopt 31 mei 1739; Baukje, gedoopt 30 oktober 1740; Dieuke, gedoopt 25 februari 1742; Lieuwe, gedoopt 15 september 1743; Antje, geboren 29 oktober 1745 en gedoopt 28 november 1745; Geertie, geboren 22 maart 1749 en gedoopt 13 april 1749. Allen te Marrum/Westernijkerk.

In het Quotisatiekohier van 1749 staat: zeer gering bestaand gezin (arm dus).

III4 Gaele Feijes, gedoopt 16 maart 1710 te Marrum/ Westernijkerk.

Generatie III-2

Ruird Feijes, gedoopt op 20 november 1701 te Marrum/Westernijkerk als zoon van Feije Ruirds en Sijke Hendriks. Ruird trouwt op 24-jarige leeftijd met de 20-jarige Lijsbeth Pytters uit Hallum. Lijsbeth is gedoopt op 3 april 1707. Er is een attestatie afgegeven om te trouwen op 18 augustus 1726. In 1749 staan ze te boek als “gering bestaand gezin”. Ruurd Feijes zijn overlijdensdatum is niet bekend. Deze valt tussen 1751 en 1767. In 1767 is Lijsbeth namelijk alleen. Lijsbeth overlijdt op 11 januari 1784, 76 jaar. (zie diaconierekeningen.)

Kinderen van Ruird en Lijsbeth:

IV-1 Feije Ruirds, gedoopt 3 augustus 1727 te Marrum/Westernijkerk. Feije overlijdt als hij ongeveer 6 jaar jong is.

IV-2 Dieuwke Ruirds, gedoopt 12 december 1728 te Marrum/Westernijkerk.

IV-3 Pytter Ruirds, gedoopt op 28 oktober 1731 te Marrum/Westernijkerk.

Pytter trouwt met Trijntje Jans en wordt van beroep gardenier te Marrum. Ze krijgen de volgende kinderen: Ruird, geboren 19 november 1756; Feije, geboren 1 oktober 1758; Hendrik, geboren augustus 1765 (overleden met 8 jaar); Liesbeth en Doetie (tweeling), geboren 19 augustus 1770.

IV-4 Feije Ruirds, gedoopt 16 mei 1734 te Marrum/Westernijkerk.

IV-5 Gaele Ruirds, gedoopt 7 oktober 1736 te Marrum/Westernijkerk.

IV-6 Sijke Ruirds, gedoopt 22 februari 1739. Sijke trouwt op 25-jarige leeftijd op 10 juni 1764 met Valentijn Jans uit Marrum.

IV-7 Douwe Ruirds, gedoopt op 17 november 1741. Hij trouwt op 13 mei 1764 te Hallum met Grietje Klazes uit Hallum. Grietje is een dochter van Klaas Hylkes,

meestertimmerman te Hallum. Douwe Ruirds overlijdt op 17 juni 1807 te Hallum, 67 jaar.

IV-8 Claas Ruirds, gedoopt 1744. Zie verder.

IV-9 Jan Ruirds, gedoopt 11 juni 1747. Jan neemt in 1812 de familienaam Bouma aan. Jan trouwt met Antje Siemens. Hij overlijdt op 19 april 1822 onder Ferwerd, 67 jaar.

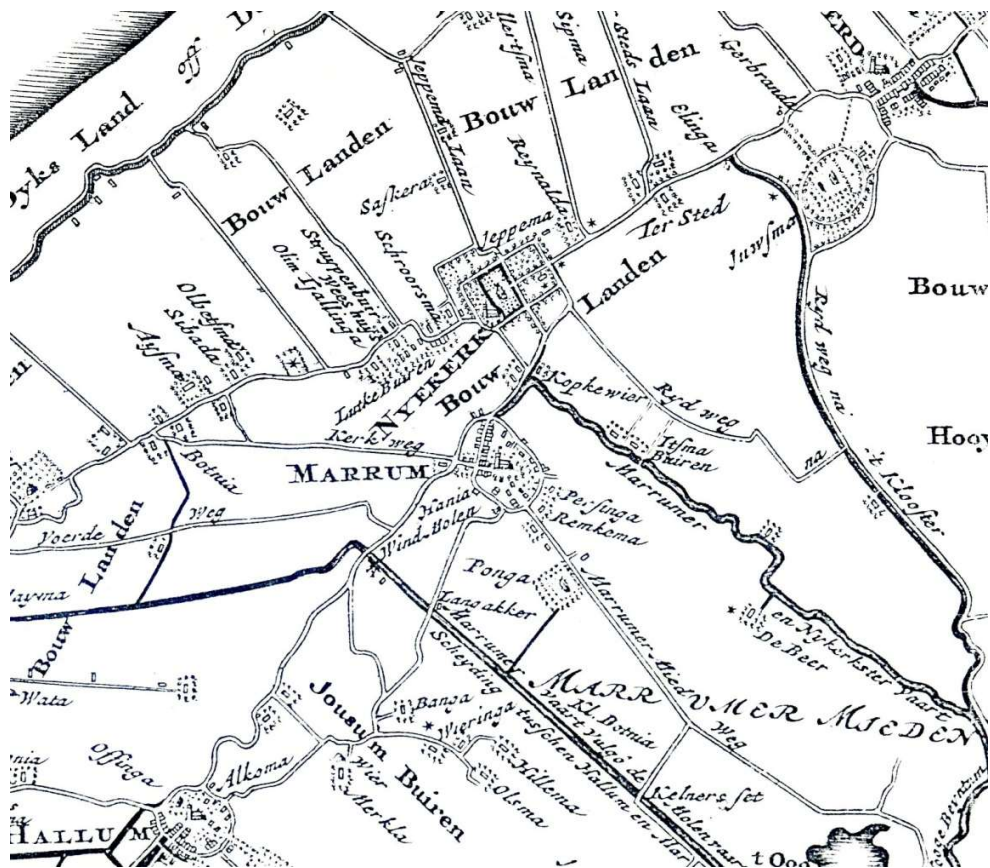
IV-10 Pietie Ruirds, gedoopt 17 oktober 1751.

Allen gedoopt in Marrum/Westernijkerk.

Generatie IV-8

Claas Ruirds, gedoopt op 4 oktober 1744 als zoon van Ruird en Lijsbeth. Hij gaat op 25 april 1767 in ondertrouw met Rinske Klazes. Claas woont dan in Marrum. Rinske in Hallum. Ze trouwen op 24 mei 1767 in de kerk van Marrum/Westernijkerk. Rinske is gedoopt op 25 oktober 1744 te Hallum. Rinske is een zuster van Grietje Klazes, die drie jaar daarvoor met Douwe Ruirds, een broer van Claas, was getrouwd.

Claas wordt gardenier op Kopkewier. Dit was een gehucht tussen Marrum en Westernijkerk. Dit gehucht bestond in 1845 uit 6 huizen. Ook 2 cichoreidrogerijen. Verder was er in de tijd van Claas Ruirds een kroeg. Dit gehucht lag aan de weg en in de knik ten oosten van de Marrumer en Nijkerkster vaart. Tegenwoordig getuigt hiervan alleen nog de straat in Marrum, die er naar is genoemd (Kopkewier dus). Claas overlijdt na 1797 en voor 1811.

Situatieschets van Marrum en omgeving omstreeks 1700. Tot 1870 is hier niet zoveel veranderd.

Kinderen:

V-1 Lijsbert Clases Swart, geboren 29 juni 1768 te Marrum. Gedoopt op 10 juli 1768 in de kerk te Marrum. Ze trouwt met Aelze de Roo. Aelze is een zoon van Jan Aelzes en Vroukje Hendriks. Aelze overlijdt op 23 juni 1823 te Marrum, 61 jaar. Hij is dan cichoreifabriek. Lijsbert overlijdt op 8 augustus 1829 te Marrum, 63 jaar. Ze is dan gardeniersche.

V-2 Jeltje Claes Swart, geboren 6 oktober 1770 te Marrum en gedoopt op 10 juli 1768 te Westernijkerk. Ze trouwt op 12 mei 1793 met Symon Douwes Hoornstra uit Marrum. Symon is een zoon van Douwe Freerks Hoornstra en Sjouwke Wiltjes Pars. Symon overlijdt op 31 maart 1827 te Marrum, 56 jaar. Symon is gardenier. Jeltje overlijdt op 27 april 1851 te Marrum, 80 jaar. Van hun zoon Klaas is een rijm uit 1856 gewaard gebleven over een noodlottig ongeval. Zie achterin.

V-3 Ruird Clases , geboren 13 februari 1773 en gedoopt op 19 februari 1773 te Westernijkerk. Jong overleden.

V-4 Klaas Clases, geboren 25 september 1775 en gedoopt op 8 oktober 1775 te Westernijkerk. Jong overleden.

V-5 Pytter Clases Swart, geboren 14 februari 1779 en gedoopt op 7 maart 1779 te Westernijkerk. Zie verder.

V-6 Ruurd Clases Swart, geboren 14 oktober 1783 en gedoopt op 2 november 1783 te Westernijkerk. Zie verder.

V-7 Klaas Clases Swart, geboren 28 januari 1787 en gedoopt op 4 februari 1787 te Marrum. Hij trouwt op 7 mei 1809 met Antje. Verder niks kunnen vinden. Misschien een andere achternaam.

Generatie V-5

Pytter Clases Swart, geboren 14 februari 1779 te Marrum als zoon van Claas Ruirds en Rinske Klazes. Hij trouwt op 17 mei 1801 met Tjitske Hendriks van der Zwaag. Tjitske is geboren in 1771 te Kotten als dochter van Hendrik Halbes en Antje Jans. Ze wonen in Marrum. Eerst op nummer 88 (1827). Later in de Hoogetuurt (nr 46). Pytter is arbeider. Tjitske is arbeidster. Pytter neemt op 4 januari 1812 de familienaam **Swart** aan. Zijn broer Ruurd ook. Tjitske overlijdt op 4 maart 1827 te Marrum, 56 jaar. Pytter overlijdt op 14 september 1843 te Marrum, 64 jaar. Kinderen:

VI-1 Klaas Pieters Swart, geboren 20 december 1802 te Marrum. Hij overlijdt op 24 november 1838 te Marrum. Huisnummer 46. Klaas is dan arbeider en ongehuwd.

VI-2 Hendrik Pieters Swart, geboren op 1 september 1806 te Marrum. Zie verder.

VI-3 Renske Pieters Swart, geboren 5 mei 1810 te Marrum. Ze overlijdt op 3 september 1843 te Marrum, huisnr 46, 33 jaar. Ongehuwd.

VI-4 Jan Pieters Swart, geboren 20 augustus 1813 te Marrum. Zie verder.

VI-5 Ruurd Pieters Swart, geboren 4 juni 1818 te Marrum. Zie verder.

Generatie V-6

Ruurd Clases Swart, geboren 14 oktober 1783 te Marrum als zoon van Claas en Renske. Ruurd trouwt op 20 januari 1805 met Ytske Johannis Zuidema. Ytske is geboren te Marrum als dochter van Johannes Berends Zuidema en Aukje Sjoerds. Ruurd is gardenier onder Marrum. Hij is diaken in de kerk in Westernijkerk van 1809 tot 1812. Ook Ruurd staat genoteerd, dat hij de familienaam Swart aanneemt. Ruurd overlijdt op 19 april 1864 te Westernijkerk, 81 jaar. Ytske was al 10 jaar eerder overleden en wel op 10 juni 1854 te Westernijkerk, 67 jaar. Kinderen:

VI-6 Klaas Ruurds Zwart, geboren 26 februari 1806 te Westernijkerk. Zie verder.

VI-7 Johannis Ruurds Zwart, geboren 28 september 1807 te Westernijkerk. Zie verder.

VI-8 Aukje Ruurds Zwart, geboren 18 oktober 1809 te Westernijkerk. Aukje trouwt als ze 36 jaar is op 2 november 1845 te Leeuwarden met Jan Jans Prins. Jan is 25 jaar, geboren onder Lekkum als zoon van Jan Sjoerds Prins en Baukje Jans Mellema. Jan is boerenknecht, wonende te Leeuwarden. Aukje is dienstbode in Leeuwarden.

VI-9 Rinske Ruurds Zwart, geboren 27 oktober 1811 te Westernijkerk. Als ze 18 jaar is trouwt ze op 18 februari 1830 te Ferwerderadeel met Johannes Jacobus Stelwagen. Johannes is dan 28 jaar, geboren te Holwerd als zoon van Dirk Hendriks Stelwagen en Grietje Hessels Schumacher. Johannes is bakkersknecht te Hallum. Rinske woont nog bij haar ouders in Westernijkerk.

VI-10 Lijsbert Ruurds Zwart, geboren 29 januari 1814 te Marrum. Ze overlijdt op 13 juli 1820 onder Marrum, 6 jaar.

VI-11 Pieter Ruurds Zwart, geboren 5 december 1817 te Marrum. Pieter overlijdt op 12 november 1837 te Westernijkerk, 19 jaar.

VI-12 Jeltje Ruurds Zwart, geboren 18 december 1820 onder Marrum. Als Jeltje 24 jaar is trouwt ze op 6 juni 1844 te Ferwerderadeel met Sake Wopkes Steegstra. Sake is dan 25 jaar, geboren te Marrum als zoon van Wopke Andries Steegstra en Baukje Sakes Hoekstra. Jeltje woont Westernijkerk. Sake woont in Marrum en is arbeider. Als Sake overleden is hertrouwt Jeltje als ze 33 jaar is op 21 mei 1853 met Lukas Wopkes Steegstra. Wopke is dan 29 jaar en een broer van Sake. Jeltje overlijdt op 17 januari 1883 te Marrum, 62 jaar.

VI-13 Lijsbert Ruurds Zwart, geboren 3 december 1822 te Marrum. Lijsbert trouwt als ze 27 jaar is op 9 februari 1850 te Ferwerderadeel met Marten Jans Rollingswier. Marten is dan 37 jaar, geboren te Hallum als zoon van Jan Martens Rollingswier en Liesbert Gerrits Draaisma. Marten is cichoreifabrikant te Nijkerk. Lijsbert woont daar ook. Lijsbert overlijdt op 8 juli 1860 te Westernijkerk, 37 jaar.

VI-14 Ruurd Ruurds Zwart, geboren 28 september 1826 te Marrum. Ruurd wordt geboren in huisnr 133, aan de zeedijk onder Marrum. Hij wordt niet aangegeven door zijn vader, wat normaal is. Ruurd overlijdt op 25 november 1850 te Hallum. Hij is dan 24 jaar, arbeider en ongehuwd.

Generatie VI-2

Hendrik Pieters Swart, geboren op 1 september 1806 te Marrum als zoon van Pytter en Tjitske. Hij trouwt op 4 juni 1829 te Ferwerderadeel met Klaaske Klazes Lepstra. Klaaske is dan 23 jaar, geboren te Marrum als dochter van Klaas Jurjens Lepstra en Fokje Binderts. Hendrik is van beroep arbeider. Ze wonen o.a. op nummer 44 op de Hoge buurt te Marrum. Dit is nu Hegebuorren alleen de nummers kloppen niet meer. Zijn vader Pytter woont daar ook en wel op nummer 46 (sowieso van 1838 tot 1843, het jaar van zijn overlijden maar wellicht ook al eerder). Klaaske overlijdt op 1 mei 1838 op 31-jarige leeftijd. Hendrik hertrouwt op 25 juni 1840 met Antje Kornelis Kirkenier. Antje is geboren op 6 juli 1815 te Beesterzwaag als dochter van Kornelis Kirkenier en Froukje Alberts Hofman.

Hendrik overlijdt op 12 juni 1880 te Marrum, 73 jaar. Zijn vrouw Antje overlijdt 3 december 1903 op 88-jarige leeftijd. Ze woonde daarvoor nog in Sint Anne.

Kinderen Hendrik en Klaaske:

VII-1 Tjitske Hendriks Zwart, geboren 16 december 1828 te Marrum. Tjitske overlijdt op 18 oktober 1829 te Marrum, 5 weken jong.

VII-2 Pieter Hendriks Zwart, geboren 31 december 1831. Pieter overlijdt op 11 februari 1832, 7 weken jong.

Kinderen Hendrik en Antje:

VII-3 Tjitske Hendriks Zwart, geboren 14 augustus 1845 te Marrum. Tjitske werkt voor haar trouwen als dienstmeid in Ternaard en Marrum. Ze trouwt op 16 mei 1874 met Bouke Jans Dobma. Bouke is dan 29 jaar, geboren te Marrum als zoon van Jan Heeres Dobma en Maaïke Eeltjes Holwerda. Bouke is boerenknecht te Westernijkerk. Tjitske woont daar ook en is dienstmeid. Bouke overlijdt op 26 mei 1900 te Marrum, 55 jaar. Als de broer van Tjitske (Pieter) overlijdt trekt Tjitske bij dit gezin in, dat dan bestaat uit de kinderen Antje, Sjouke en Hendrik. Tjitske overlijdt op 30 december 1909 te Marrum, 64 jaar.

VII-4 Pieter Hendriks Zwart, geboren 21 november 1848. Zie verder

VII-5 Froukje Hendriks Zwart, geboren 22 augustus 1852. Froukje trouwt als ze 22 jaar is te Menaldumadeel op 26 november 1874 met Johannes Lebbing. Johannes is dan 32 jaar, weduwnaar, geboren te Marssum als zoon van Engelbartel Johannes Lebbing en Antje Daams van der Wey. Johannes is besteller van goederen, evenals zijn vader, wonende in Deinum. Froukje woont in Marrum. Froukje overlijdt op 5 maart 1927 te Leeuwarden, 74 jaar. Ze woont daar ook. Johannes was 14 maart 1917 overleden te Leeuwarden, 75 jaar.

VII-6 Kornelis Hendriks Zwart, geboren 10 april 1856 te Marrum. Zie verder.

Generatie VI-4

Jan Pieters Swart, geboren 20 augustus 1813 te Marrum als zoon van Pytter en Tjitske. Jan trouwt op 20 mei 1841 met Aafke Pieters de Groot. Aafke is geboren te Westernijkerk als dochter van Pieter Wiebren de Groot en Bijkje. Jan is boerenknecht en wordt later bedrijfsleider. Jan overlijdt op 23 december 1859, 47 jaar. Kinderen:

Kinderen:

VII-7 Pieter Jans Swart, geboren 16 september 1843. Pieter overlijdt op 17 juni 1868 te Marrum, 24 jaar.

VII-8 Klaas Jans Swart, geboren 15 juli 1845 te Marrum. Zie verder.

VII-9 Bijkje JansSwart, geboren 8 oktober 1849 te Marrum. Als ze 28 jaar is trouwt ze in Ferwerderadeel op 18 mei 1878 met Wybe Nieuwsma. Wybe is ook 28 jaar, geboren te Hallum als zoon van Renze Wybes Nieuwsma en Antje Wytzes Straatsma. Wybe overlijdt op 5 januari 1899 te Hallum, 48 jaar. Bijkje overlijdt op 21 mei 1916 te Hallum, 66 jaar.

Generatie VI-5

Ruurd Pieters Swart, geboren 4 juni 1818 te Marrum als zoon van Pytter en Tjitske.

Ruurd werd dus geboren op 4 juni 1818 te Marrum, 's morgens om 4 uur. Zijn moeder was al niet zo jong meer (47 jaar) maar dat was vroeger niet zo uitzonderlijk als tegenwoordig. Toen Ruurd 8 jaar oud was overleed zijn moeder. Dit was niet zo leuk voor het gezin maar het kon erger. Renske, zijn zus, was inmiddels 17 jaar zodat die het huishouden wel kon doen en op haar broertjes Jan en Ruurd passen als die niet naar school waren. Klaas en Hendrik waren toen de twintig al gepasseerd zodat die ook mee konden helpen om de kost te verdienen, als dat nodig was. Na de lagere school ging Ruurd werken bij de boer. In het jaar 1837, toen hij 18 jaar was, werd hij opgeroepen om te verschijnen bij de loting

voor de Nationale Militie (militaire dienst). Dit gebeurde altijd in de maanden maart en april, voordat de jongens gekeurd waren. Degenen, die vrijgeloot werden hoefden dus ook niet gekeurd te worden. Afhankelijk van de hoogte van het nummer, dat ze toebedeeld kregen en van het aantal mensen, dat ze dat jaar nodig hadden, moesten ze wel of niet in dienst. Hoe lager het nummer, des te meer kans had je dus om in dienst te moeten. De grens lag normaal bij 40-45. Ruurd kreeg nummer 58 en werd vrijgesteld van militaire dienst. Ook kon je, als je wel in dienst moest, je vrijkopen door een vervanger te zoeken en die te betalen. De kosten hiervoor bedroegen wel 400 gulden, zodat dit alleen was weggelegd voor de vermogenden want een arbeider verdiende ongeveer 200 gulden per jaar. De dienstdienst bedroeg toen nog 5 jaar.

Zijn vader Pytter overleed toen Ruurd 25 jaar was. Terwijl zijn zuster Renske anderhalve week daarvoor ook al was overleden, op 33-jarige leeftijd. Zijn oudste broer Klaas was vijf jaar daarvoor al overleden, 35 jaar. Beide ongehuwd en in hun ouderlijk huis wonende.

Hierna, of misschien al eerder vertrok Ruurd naar Hallum, waar hij Sijke ontmoette. Sijke was ook wees. Haar ouders waren overleden, voordat Sijke 10 jaar. Ze was dienstmeid. Misschien wel bij dezelfde boer, waar Ruurd ook werkte.

Ruurd trouwde met Sijke op donderdag 28 mei 1846. Ze krijgen eerst 3 kinderen: Pieter, Trijntje en Tjeerd. Toen de oudste zoon op negenjarige leeftijd overleed, kregen ze 2 jaar later weer een zoon, die ze ook Pieter noemden.

Ruurd overleed zelf toen hij 48 jaar oud was. Hij was toen bedrijfsarbeider. Uit overlevering wordt verteld, dat hij verdronken is in een sloot bij de molen, waar hij werkte. Dit gebeurde op 19 februari 1866, 's avonds om negen uur.

Sijke stond er toen alleen voor. De kinderen Tjeerd en Pieter waren nog te jong om te werken, zodat Sijke in het Armhuis belandde. Dit Armhuis lag op de plek, waar nu het postkantoor is. Het had een u-vorm. Er was een touwslagerij en ook maakte men er koedekken. Het is gesticht in 1832 en in 1914 afgebroken. Haar dochter Trijntje was dienstmeid bij Jacobus Aukes Wierda en woonde daar ook bij in tot ze op 4 mei 1871 vertrekt naar Tzummarum. Sijke vertrekt niet veel later,

op 1 juni 1871 uit het Armhuis en gaat met Tjeerd en Pieter naar Vrouwenparochie toe te wonen, vanwaar ze op 23 mei 1872 alweer verhuist naar Hallum. Tjeerd staat op 6 januari 1873 ingeschreven in Tzummarum als timmerknecht, maar hij vertrekt 8 maart alweer naar Hallum. Ook heeft hij in Wommels gewerkt. Tjeerd was inmiddels naar de loting geweest voor militaire dienst. Hij woonde toen nog in Vrouwenparochie en was boerenknecht. Kenmerken: 167 mm lang (gemiddeld in die tijd), aangezicht rond, voorhoofd rond, ogen blauw, neus en mond groot, kin rond, haar en wenkbrauwen blond. Ook hij kreeg nummer 58 toebedeeld, evenals zijn vader, alleen Tjeerd moet wel in dienst en wel van 5 mei 1873 tot 4 mei 1878. Hij komt bij de Infanterie. Hij was dus toen tussen de 20 en 25 jaar.

Hierna vertrokken Sijke en haar zoon Pieter naar Tzummarum (op 26 mei 1873). Trijntje woonde daar ook al en was inmiddels getrouwd met Symen Terpstra en wel op 8 maart 1873. Sijke is daar arbeidster en ook zal zoon Pieter, voordat hij in militaire dienst ging, wel meegeholpen hebben om de kost te verdienen. Tjeerd trouwt op 6 juli 1876 met Klaaske Helder en Pieter trouwt op 8 december 1883 met Klaaske Frietema.

Sijke overlijdt op 71-jarige leeftijd, op 7 maart 1893 te Tzummarum, na een leven, wat op z'n zachtst gezegd, niet altijd even gemakkelijk was geweest. Ook maakte ze nog de tragische gebeurtenissen mee, dat de eerste vier kleinzonen (allemaal Ruurd genoemd) overlijden. Driemaal een zoon van Tjeerd en Klaaske en een keer een zoon van Pieter en Klaaske. Ook maakte ze mee dat de vrouw van Pieter overlijdt op 36-jarige leeftijd, op 5 oktober 1892.

Ruurd Pieters Zwart en Sijke Tjeerds trouwen op 28 mei 1846 te Ferwerderadeel. Sijke is geboren op 15 juli 1821 te Hallum als dochter van Tjeerd Harmens Gelders en Trijntje Feijes van Marum. Haar ouders zijn vrij jong overleden (ongeveer 30 jaar). Of Ruurd en Sijke het hebben geweten, weet ik niet maar ze waren familie van elkaar. Het zijn beide afstammelingen van Ruurd Feijes. De vader van Ruurd, Pieter Klases dus, is genoemd naar de overgrootvader van Sijke. De lijn gaat als volgt:

Sijke Tjeerds Gelders – Trijntje Feijes van Marum – Feije Pieters van Marum – Pytter Ruirds – Ruird Feijes.

Ruurd Pieters Zwart – Pytter Klases Swart – Claas Ruirds – Ruird Feijes.

Ze krijgen de volgende kinderen:

VII-10 Pieter Ruurds Zwart, geboren op 5 februari 1848 te Hallum. Hij overlijdt op 15 mei 1857 te Hallum, 9 jaar jong.

VII-11 Trijntje Ruurds Zwart, geboren op 10 maart 1850 te Hallum. Zie verder.

VII-12 Tjeerd Ruurds Zwart, geboren op 19 april 1853 te Hallum. Zie verder.

VII-13 Pieter Ruurds Zwart, geboren 15 februari 1859 te Hallum. Zie verder.

Generatie VI-6

Klaas Ruurds Zwart, geboren 26 februari 1806 onder Marrum als zoon van Ruurd en Ytske. Als hij 31 jaar is trouwt hij te Ferwerderadeel op 18 mei 1837 met Geesje. Geesje is dan 24 jaar, geboren te Oudeschoot als dochter van Lammert Gerrits Steen en Joukje Hendriks Bergsma. Klaas is arbeider, nog inwonend bij zijn ouders te Westernijkerk. Geesje is dienstmeid, wonende te Oudkerk. Geeske overlijdt enige maanden na de geboorte van haar kind op 15 september 1838 onder Westernijkerk. Ze waren 1 jaar getrouwd. Klaas hertrouwt 10 jaar later op 20 mei 1848 te Ferwerderadeel met Ytske Pieters van Loon. Ytske is ook 42 jaar, geboren te Westernijkerk als dochter van Pieter Eeltjes van Loon en Tjitske Beerns, wonende te Marrum. Ytske overlijdt op 13 juli 1884 te Marrum, 79 jaar. Klaas wordt op 20 maart 1852 veroordeeld tot 4 dagen gevangenisstraf wegens het opgraven van beenderen. Dit kwam zeker geregeld voor want er waren nog 22 anderen, die op die dag daarvoor werden veroordeeld en dezelfde straf kregen. Wellicht was dit verboden uit vrees voor ziekten (veepest?). Klaas overlijdt op 15 mei 1887 te Hallum, 81 jaar. Kinderen Klaas en Geeske:

VII-14 Ruurd Klases Zwart, geboren 29 mei 1838 onder Westernijkerk. Zie verder.

Generatie VI-7

Johannis Ruurds Zwart, geboren 28 september 1807 te Westernijkerk als zoon van Ruurd en Ytske. Hij trouwt als hij 29 jaar is op 18 mei 1837 te Ferwerderadeel met Antje Jans Andrae. Antje is 21 jaar, geboren te Hallum als dochter van Jan Andries Andrae en Maaïke Abes Hijma. Johannes is boerenknecht, wonende onder Hallum. Antje woont ook in Hallum. Antje overlijdt op 5 mei 1844 te Hallum, Johannes hertrouwt als hij 38 jaar is op 29 januari 1846 met Akke Jacobs Ebbens. Akke is 32 jaar, geboren te Hallum als dochter van Jacob Christiaans Ebbens en Klaske Franses Kuipers. Johannes is gardenier/koopman/bedrijfsarbeider te Hallum. Akke is dienstmeid te Hallum. Akke overlijdt vier maanden later op 29 mei 1846 te Hallum, 32 jaar. Johannes hertrouwt op 2 maart 1850 te Ferwerderadeel met de weduwe Aafke Binnes Plat. Aafke is 41 jaar geboren te Kollum als dochter van Binne Klazes Plat en Aafke Sipkes. Beide wonen in Hallum. Aafke overlijdt als ze 48 jaar is te Hallum op 13 november 1857. Johannes hertrouwt nog een keer en wel op 14 november 1863 met Eeke Mients Boersma. Eeke is dan 42 jaar, geboren te Holwerd als dochter van Mient Jans Boersma en Janke Gerrits Koopmans. Eeke is ook weduwe en arbeidster te Hallum. Johannes overlijdt op 13 januari 1890 te Hallum, 82 jaar. Zijn kinderen waren hem al lang voorgedaan, evenals 3 van zijn vrouwen. Eeke overlijdt op 7 maart 1896 te Hallum, 74 jaar. Kinderen Johannes en Antje:

VII-15 Maaïke Johannes Swart, geboren 23 maart 1840 te Hallum. Maaïke trouwt als ze 21 jaar is te Ferwerderadeel op 1 juni 1861 met Kornelis Wiegers van der Heide. Kornelis is 27 jaar, geboren te Ferwerd als zoon van Wieger Baukes van der Heide en Romkje Pieters Rijpstra. Maaïke is dienstmeid te Hallum. Kornelis woont in Ferwerd en is arbeider. Maaïke overlijdt op 4 juni 1874 te Ferwerd, 33 jaar.

VII-16 Ruurd Johannes Swart, geboren 13 september 1842 onder Hallum. Ruurd overlijdt op 16 juli 1844 te Hallum, 1 jaar en 10 maanden jong.

Kinderen Johannes en Akke:

VII-17 Akke Johannes Swart, geboren 29 mei 1846 te Hallum. Akke overlijdt op 30 mei 1846 te Hallum, na 39 uur te hebben geleefd.

Kinderen Johannes en Aafke:

VII-18 Ruurd Johannes Swart, geboren 19 april 1851 te Hallum. Ruurd overlijdt op 27 mei 1851 te Hallum, 5 weken jong.

Kinderen Johannes en Eke:

VII-19 Ruurd Johannes Swart, geboren 25 april 1865 te Hallum. Ruurd overlijdt op 22 juli 1865 te Hallum, 12 weken jong.

Generatie VII-4

Pieter Hendriks Swart, geboren 21 november 1848 te Marrum als zoon van Hendrik en Antje. Pieter trouwt als hij 29 jaar is op 18 mei 1878 te Ferwerderadeel met Sjoukje Sjoukes de Jong. Sjoukje is dan 24 jaar, geboren te Westernijkerk als dochter van Sjouke Sjoerds de Jong en Ytje Jacobs de Jong. Pieter is arbeider te Marrum. Sjoukje is dienstmeid te Marrum. Sjoukje overlijdt op 29 november 1889 te Marrum, 35 jaar. Pieter overlijdt op 24 september 1903. Als Pieter overlijdt trekt zijn zuster Tjitske bij de kinderen Antje, Sjouke en Hendrik in. Kinderen:

VIII-1 Antje Pieters Swart, geboren 4 april 1879 te Marrum. Ze overlijdt op 12 januari 1904 te Marrum, 24 jaar.

VIII-2 Sjouke Pieters Swart, geboren 11 december 1882 te Marrum. Hij overlijdt op 16 december 1882 te Marrum, 6 dagen jong.

VIII-3 Sjouke Pieters Swart, geboren 20 mei 1885 te Marrum. Zie verder

VIII-4 Hendrik Pieters Swart, geboren 22 november 1886 te Marrum. Zie verder.

Generatie VII-6

Kornelis Hendriks Zwart, geboren 10 april 1856 te Marrum als zoon van Hendrik en Antje. Kornelis trouwt als hij 22 jaar is te Ferwerderadeel op 17 mei 1879 met de 22-jarige Lijsbert Dijkman. Lijsbert is geboren te Ferwerd als dochter van Nammen Koenraads Dijkman en Saapke Taekes van Dijk. Kornelis is boerenknecht te Marrum. Lijsbert woont in Westernijkerk. Kornelis overlijdt op 20 december 1928 te Marrum, 72 jaar. Kinderen:

VIII-5 Saapke Kornelis Zwart, geboren 14 april 1880 te Marrum. Saapke overlijdt op 16 juli 1932 te Marrum, 52 jaar, ongehuwd.

VIII-6 Antje Kornelis Zwart, geboren 15 oktober 1883 te Marrum. Antje overlijdt op 28 januari 1907 te Marrum, ongehuwd, 23 jaar. Van beroep was ze naaister.

Generatie VII-8

Klaas Jans Zwart, geboren 15 juli 1845 te Marrum als zoon van Jan en Afke. Hij trouwt als hij 24 jaar is op 28 mei 1870 te Ferwerderadeel met Sytske Sakes Fennema. Sytske is dan 22 jaar, geboren te Ferwerd als dochter van Sake Pieters Fennema en Rigtje Meines Jobstra. Klaas is boerenknecht te Blija. Sytske woont in Ferwerd. Klaas wordt op 24 december 1924, als hij 79 jaar is, veroordeeld tot 1 maand gevangenisstraf wegens onzedelijke handelingen. Klaas overlijdt als weduwnaar op 26 november 1926 te Ferwerd, 81 jaar. Sytske was op 27 januari 1912 te Ferwerd overleden, 63 jaar. Kinderen:

VIII-7 Jan Klazes Zwart, geboren 23 maart 1871 te Blija.

VIII-8 Rigtje Klazes Zwart, geboren 5 april 1872 te Blija. Rigtje overlijdt op 16 oktober 1873 te Blija, 18 maanden jong.

VIII-9 Sake Klazes Zwart, geboren 9 december 1874 te Ferwerd. Sake overlijdt op 20 december 1874 te Ferwerd, 11 dagen jong.

VIII-10 Rigtje Klazes Zwart, geboren 22 augustus 1877 te Ferwerd. Rigtje trouwt als ze 21 jaar is te Ferwerderadeel op 22 april 1899 met Meile Hoekstra. Meile is

dan ook 21 jaar, geboren te Birdaard als zoon van Sybren Jacobs Hoekstra en Grietje Ruurds Deelstra. In 1905 wonen ze in Birdaard en is Meile botermaker. Hij is dan getuige bij het huwelijk van zijn broer en schoonzus.

VIII-11 Aafke Klazes Zwart, geboren 2 augustus 1879 te Ferwerd. Aafke trouwt als ze 25 jaar is te Ferwerderadeel op 20 mei 1905 met Jitze Hoekstra. Jitze is 24 jaar, geboren te Birdaard als zoon van Sybren Jacobs Hoekstra en Grietje Ruurds Deelstra en dus een broer van Meile. Aafke is dan dienstmeid te Wanswerd. Jitze is arbeider in Birdaard, daarvoor woonde hij in Oudkerk.

VIII-12 Sake Klazes Zwart, geboren 23 mei 1883 te Ferwerd. Sake overlijdt op 18 augustus 1883 te Ferwerd, 12 weken jong.

VIII-13 Janke Klazes Zwart, geboren 22 juli 1884 te Ferwerd. Janke trouwt als ze 27 jaar is te Ferwerderadeel op 28 september 1911 met Hendrik Vlietstra. Hendrik is dan 23 jaar, geboren te Ferwerd als zoon van Jochum Hendriks Vlietstra en Trijntje Hendriks Fennema. Janke is dan dienstbode te Ferwerd.

VIII-14 Sake Klazes Zwart, geboren 14 september 1889 te Ferwerd. Zie verder.

Generatie VII-11

Trijntje Ruurds Zwart, geboren op 10 maart 1850 te Hallum als dochter van Ruurd en Sijke. Als ze van de lagere school komt, wordt ze onder andere dienstmeid bij Jacobus Wierda te Hallum. Hier is ze inwonend. Wanneer ze 21 jaar is vertrekt ze op 4 mei 1871 vanuit Hallum naar Tzummarum. Twee jaar later, vlak voor haar 23ste verjaardag, trouwt ze op 8 maart 1873 met Symen Jochems Terpstra. Symen is boerenarbeider van beroep en geboren op 8 januari 1847 te Oosterbierum als zoon van Jochem Symens Terpstra en Rinske Pieters Jellesma. Ze wonen eerst in Tzummarum en daarna even in Firdgum. Vaak wonen ze in een huis bij de boer, waar Simon werkt. Ze hoeven dan geen huur te betalen en kregen dan vaak van de boer wat eieren, boter en kaas. Het loon was niet hoog, mede door de landbouwcrisis. De groenten, die ze nodig hadden voor eigen consumptie, verbouwden ze op een stukje grond bij hun huis.

Trijntje Ruurds Zwart en Symen Jochems Terpstra.

Het gezin vertrekt op 28 mei 1891 vanuit Tzummarum naar Sint Jacobiparochie. Vier jaar later verhuizen ze op 22 juli 1895 weer naar Tzummarum. Daarna weer naar Sint Jacob (31 mei 1898), waarna ze op 29 augustus 1903 weer naar Tzummarum verhuizen. Daar vinden ze nog geen rust want ze besluiten in 1907 naar Arpin in Wisconsin (USA). In het jubileumboekje van de Gereformeerde kerk te Tzummarum (1890-1990) staat dat ze op 4 april 1907 worden uitgeschreven omdat ze naar Amerika emigreren, samen met hun dochter Sijke, die net getrouwd was met Minze Ennema. Deze emigratie werd vooral op touw gezet omdat de omstandigheden, waarin ze in Friesland leefden, armoedig waren. Wel is het voor hen een voordeel, dat op 12 juli 1893, hun dochter Renske naar Noord Amerika was gegaan en later hun zoon Ruurd. Ze lieten alleen hun zoon Jochem achter in Nederland en natuurlijk haar broers Tjeerd en Pieter. Het is de vraag of het contact tussen haar en haar broers wel zo goed was, want pas een dag voordat ze naar Amerika vertrok, liet ze dit aan Tjeerd weten. De plannen waren

er natuurlijk al eerder omdat het niet niks is om op de leeftijd van 57 deze (over)stap nog te maken. Trijntje overlijdt, na vier jaar in Amerika te hebben gewoond, op 4 maart 1911, 60 jaar. Haar man Simon overlijdt vier jaar later op 20 juni 1915. Hij is dan 68 jaar.

Kinderen:

VIII-15 Renske Symens Terpstra, geboren 13 februari 1874 te Tzummarum. Zie verder.

VIII-16 Jochem Symens Terpstra, geboren 2 januari 1876 te Firdgum. Zie verder.

VIII-17 Ruurd Symens Terpstra, geboren op 13 september 1878 te Tzummarum. Zie verder.

VIII-18 Sijke Symens Terpstra, geboren 13 februari 1882 te Tzummarum. Zie verder.

Generatie VII-12

Tjeerd Ruurds Zwart, geboren op 19 april 1853 te Hallum als zoon van Ruurd en Sijke. *Zie eerst het verhaal over het leven van Ruurd en Sijke, dus de jeugdjaren van Tjeerd.*

Tjeerd trouwt als hij 23 jaar is op 6 juli 1876 met Klaaske Helder. Klaaske is geboren op 7 oktober 1855 te Tzummarum als dochter van Dooitse Simons Helder en Rinske Baukes van der Leest. Haar vader was overleden op 3 maart 1860, op 41-jarige leeftijd. Klaaske was dus toen vier jaar. De moeders waren bij de huwelijksvoltrekking aanwezig. Door hun behoeftige omstandigheden konden Tjeerd en Klaaske de kosten niet betalen, die vallen op de stukken, die zij nodig hadden tot het doen voltrekken van hun huwelijk, maar dit was in die tijd niet ongewoon. Ook moesten zij een verklaring van onvermogen aanvragen. Dit stond dan ook op de benodigde formulieren te lezen. Deze waren dan “vrij van zegel”. Deze kosten zijn te beschouwen als een soort leges.

Tjeerd Ruurds Zwart en Klaaske Dooitzes Helder

Het beroep van Tjeerd was veldarbeider, op Het Bildt wel werkmán genoemd. Ook nam hij wel werk aan om sloten te hekkelen. Het gezin woont eerst in Tzummarum. In december 1889 verhuizen ze naar Oosterbierum. Een paar maanden later, op 12 mei 1890, vestigen ze zich weer in Tzummarum. Een jaar later, op 5 juni 1891, vertrekken ze naar Sint Jacobiparochie, waar ze wonen tot 13 mei 1895 waarna ze weer naar Tzummarum vertrokken. Ze woonden onder Sint Jacob onder aan de Armdijk tussen Dykshoek (Firdgum) en de Westhoek. Dit was het oostelijk deel van een twee-onder- één kapwoning tussen de boerderij in de Westhoek en het huis in de bocht. Deze woning hoorde bij de boerderij. Tjeerd zal daar dus wel hebben gewerkt. Hij hield het daar vier jaar vol (of de boer met hem). Vaak kregen de boeren op 12 mei nieuw personeel (Alde Maeije,

vervaringsdag), zodat Tjeerd met zijn gezin dan ook geregeld om of op die datum verhuist en dus van werkgever wisselt. Er wordt gezegd dat de kinderen niet naar de Westhoek naar school gingen (mochten) want dit was geen Christelijke school. Daardoor liepen ze elke dag naar de school in Tzummarum. Na weer negen jaar in Tzummarum te hebben gewoond, vertrekken ze op 12 mei 1904 naar Klooster Lidlum met hun jongste vijf kinderen: Ruurd, Dooitze, Trijntje, Simon en Pieter. Renske en Sijke waren al getrouwd en Gepke zal wel ergensdienstmeid zijn geweest. Voor 1911 vertrekken ze naar Oosterbierum, Tjeerd zijn laatste woonplaats. Tjeerd heeft ook nog meegewerkt bij het aanleggen van de spoorbaan van Leeuwarden-Stiens naar Harlingen. Nadat zoon Pieter op 28 mei 1921 naar Den Haag vertrekt zijn al hun kinderen het huis uit. Twee jaar later overlijdt Tjeerd op 14 september 1923 te Oosterbierum. Hij is dan 70 jaar. Waar Tjeerd aan is overleden is niet bekend maar hij was niet lang ziek want een paar dagen voor zijn overlijden stond hij nog te sloothekkelen, wordt verteld. Wel had hij toen verscheidene zogenaamde breukbanden om. Tjeerd moest al jong naar de gevangenis, om wat tegenwoordig kattenkwaad heet. Ook had hij in Tzummarum lichamelijke onenigheid met zijn burens. **Zie 2 rechtszaken achterin.**

Zijn vrouw Klaaske blijft nog 6 jaar in het huis in Oosterbierum wonen en vertrekt op 30 november 1929 naar Franeker, Botniasteeg 21. Ze was wat dement en ging daarom naar het verpleegtehuis, dat daar was gevestigd. Wel “ontsnapte” ze verscheidene keren door over het hek te klimmen en liep dan naar Oosterbierum terug.

Vooraf omdat het een zware tijd was tijdens de grote economische depressie in de jaren 1880 en 1900 en ze heel wat kinderen groot moesten brengen, hebben ze geen gemakkelijk leven gehad, zoals veel van hun tijdgenoten.

Klaaske overlijdt op 25 juni 1935 te Franeker, 79 jaar. Ze kreeg dertien kinderen (en 3 miskramen). Zeven van haar dertien kinderen waren al voor haar overleden, evenals verscheidene van haar kleinkinderen. Kinderen:

VIII-19Renske Tjeerds Zwart, geboren op 1 mei 1877 te Tzummarum. Zie verder

VIII-20Ruurd Tjeerds Zwart, geboren op 5 juli 1878 te Tzummarum. Ruurd overlijdt op 12 februari 1879, oud 7 maanden.

VIII-21Ruurd Tjeerds Zwart, geboren op 8 januari 1880 te Tzummarum. Zijn leven duurt maar 9 dagen. Hij overlijdt op 17 januari 1880, voormiddag ('s nachts) om 3 uur.

VIII-22Sijke Tjeerds Zwart, geboren op 22 januari 1881 te Tzummarum. Zie verder

VIII-23Gepke Tjeerds Zwart, geboren op 31 oktober 1883 te Tzummarum.zie verder

VIII-24Ruurd Tjeerds Zwart, geboren op 8 januari 1887 te Tzummarum. Dezelfde dag als de vorige Ruurd. Deze Ruurd overlijdt ook voor zijn eerste verjaardag op 3 januari 1888, ook 's nachts om 3 uur.

VIII-25Ruurd Tjeerds Zwart, geboren op 16 september 1888 te Tzummarum, 's avonds om 9 uur. Zie verder

VIII-26Dooitze Tjeerds Zwart, geboren op 23 augustus 1891 te Sint Jacobiparochie, 's nachts om half één. Zie verder

VIII-27Trijntje Tjeerds Zwart, geboren op 12 juli 1894 te Sint Jacobiparochie. Zie verder

VIII-28Elisabeth Tjeerds Zwart, geboren op 11 oktober 1895 te Tzummarum, 's morgens om 11 uur. Ook zij haalt haar eerste verjaardag niet en overlijdt op 8 juni 1896, 's morgens om 9 uur, bijna 9 maanden oud.

VIII-29Simon Tjeerds Zwart, geboren op 30 november 1897, 's middags 3 uur te Tzummarum. Zie verder.

VIII-30Pieter Tjeerds Zwart, geboren op 20 mei 1899, 's avonds om 10 uur te Tzummarum. Zie verder

VIII-31Liesbeth Tjeerds Zwart, geboren op 11 juni 1900, 's avonds om 6 uur te Tzummarum. Liesbeth overlijdt op 9 september 1900, 's middags om 1 uur, 3 maanden oud.

Generatie VII-13

Pieter Ruurds Zwart, geboren 15 februari 1859 te Hallum als zoon van Ruurd en Sijke. *Zie eerst het verhaal over het gezin van Ruurd en Sijke, dus de jeugdjaren van Pieter.*

Toen Pieter 14 jaar was, vertrok hij met zijn moeder in mei 1873 van Hallum naar Tzummarum. Hij hoefde, toen hij op zijn achttiende jaar naar de loting voor militaire dienst was, in eerste instantie niet in dienst. Hij had nummer 40 gekregen. Normaal moest hij wel in dienst maar hij werd door broederdienst vrijgesteld. Dit was op 17 maart 1879. Kenmerken: lengte 169 mm, aangezicht en voorhoofd ovaal, ogen blauw, neus en mond normaal, kin rond, haar en wenkbrauwen blond. Toen hij 20 jaar was bood hij zich vrijwillig aan door gebruik te maken van nummerverwisseling. Het werk bij de boer zag hij misschien niet meer zitten en het gezin kon wel wat extra's gebruiken in die armoedige tijd. Hij kreeg het nummer van iemand uit Rauwerderhiem (nr 4). Het kostte gemiddeld 400 gulden als men van de militaire dienst af wilde. Op 14 mei 1879 werd hij ingelijfd en vijf jaar later, op de expiratiedatum 13 mei 1884, werd hij weer ontslagen uit dienst. Het krijgen van een kind was zeker geen reden om ontslagen te worden want vier maanden, nadat Pieter was getrouwd beviel zijn vrouw van een jongen, die ze Ruurd noemden. Pieter was getrouwd op 8 december 1883 met Klaaske Frietema. Klaaske was geboren op 1 april 1886 te Sexbierum als dochter van Jorris Frietema en Pietje Heins Postumus. Klaaske woonde zeker liever in haar geboortedorp want op 12 mei 1886 verhuizen Pieter en Klaaske van Tzummarum naar Sexbierum, waar vijf maanden later een dochter wordt geboren, die ze Pietje noemden.

Na een huwelijk van 9 jaar overlijdt Klaaske op 5 oktober 1892, 3 jaar. Een jaar later hertrouwt Pieter en wel op 18 november 1893 met Bottje Veenstra. Bottje is dan 28 jaar (geboren juni 1865 te Sexbierum) en een dochter van Jan Jelles Veenstra en Reintje Pieters de Vries uit Sexbierum. Bij hun trouwen had Bottje al een dochtertje van acht jaar, Roelofke. Voorheen is ze nooit getrouwd geweest. Roelofke was dus bijna even oud dan haar stiefzusje Pietje.

Pieter Ruurds Zwart en Bottje Jans Veenstra.

Pieter en Bottje kregen later nog vijf kinderen. Roelofke trouwt als ze 19 jaar is te Barradeel op 17 februari 1906 met Jan van der Ploeg. Jan is dan ook 19, geboren te Dongjum als zoon van Gerrit van der Ploeg en Neeltje de Jong. Jan woont dan in Pietersbierum. Ze krijgen vier kinderen. Als Roelofke overlijdt omstreeks 1915 komt Bottje van der Ploeg bij haar pake Pieter en beppe Bottje wonen. De andere kinderen (Neeltje, Jan en Gerrit) blijven bij hun vader. Bottje groeit gewoon op met de andere kinderen. Deze Bottje is geboren op 13 januari 1911. Ze vertrekt op 20 juli 1928 naar Pingjum. Ze zal er wel dienstmeid zijn geweest. Later trouwt ze met Dirk Postma en krijgen vier dochters: Roelofke, Ykie, Bottje en Greetje. Dirk was timmerman. Ze woonden in Harlingen.

Toen mijn vader Ruurd (gen IX-42) in Harlingen werkte stelde Dirk hem een vraag, die hij zich in 1993 weer herinnerde. Dirk vroeg hem of hij ook familie had in Amerika. Ruurd had hier toen nog nooit van gehoord en antwoordde dus ontkennend. Meer dan 35 jaar later wist hij dus wel beter. Dit was een neef van zijn vader, ook een Ruurd Zwart.

Pieter en Bottje woonden zowel in Pietersbierum als in Sexbierum. Pieter was boerenarbeider en werkte onder andere bij boer Aldert Doekes van der Schaaf, die aan de Alddyk (Hoarnestreek) woonde. Ook de kinderen moest, als het maar even kon, meehelpen op het land. Hun jongste dochter Sijke vertelde dat ze al moest meehelpen, toen ze 8 jaar oud was. Ze gingen dan de hele dag aardappelen zoeken en moesten 's morgens eerst een uur lopen om er te komen en 's avonds ook weer een uur terug. Dat is in onze tijd abnormaal maar vroeger moest het gewoon; om wat fatsoenlijk eten op tafel te krijgen. Als ze zondagmiddag naar de kerk geweest waren in Sexbierum, gingen ze vaak wandelend met hun gezin op naar Pieter zijn broer Tjeerd en diens vrouw Klaaske, die in Oosterbierum woonden. Dit deden ze vrij geregeld: even een bakkie koffie halen. Verjaardagen werden verder niet gevierd, zoals tegenwoordig. Hier was geen geld en ook geen tijd voor. Het was vaak alleen maar werken, eten en slapen; vooral in de zomermaanden.

Ze verhuisden op 12 mei 1922 weer naar Pietersbierum, waar Pieter op 9 augustus 1924 overleed aan de gevolgen van keelkanker. Hij werd 65 jaar. Zijn vrouw Bottje vertrekt 2 juli 1928 tijdelijk naar Beilen, waar ze werd opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis omdat ze leed aan geloofswaanzin. Later verhuist ze weer naar Harlingen, waar ze begin 1939, in het Sint Josefsziekenhuis overlijdt, op 73 jarige leeftijd.

Kinderen van Pieter en Klaaske:

VIII- 32 Ruurd Zwart, geboren op 22 maart 1884 te Tzummarum. Ruurd overlijdt te Tzummarum op 23 mei 1885, 14 maanden jong.

VIII-33 Pietje Zwart, geboren op 8 november 1886 te Sexbierum. Zie verder

Kinderen van Pieter en Bottje:

VIII-34 Reintje Zwart, geboren op 2 januari 1895 te Sexbierum. Zie verder

VIII-35 Ruurd Zwart, geboren 6 oktober 1897 te Sexbierum. Zie verder

VIII-36 Sijke Zwart, geboren op 16 september 1900 te Sexbierum. Sijke overlijdt op 6 november 1900 te Sexbierum, 6 weken jong.

VIII-37 Jan Zwart, geboren 6 februari 1902 te Sexbierum. Jan overlijdt op 12 oktober 1902 te Sexbierum, 9 maanden jong.

VIII-38 Sijke Zwart, geboren 3 april 1903 te Sexbierum. Zie verder.

Generatie VII-14

Ruurd Klases Zwart, geboren 29 mei 1838 onder Westernijkerk als zoon van Klaas en Geeske. Hij trouwt als hij 29 jaar is te Ferwerderadeel op 16 mei 1868 met Trijntje Dirks van der Wagen. Trijntje is dan 24 jaar, geboren te Hallum als dochter van Dirk Sjoukes van der Wagen en Pietertje Jans Andree. Ruurd is arbeider te Hallum. Trijntje is daar dienstmeid. Later is Ruurd gardenier. Ze besluiten om naar Amerika te emigreren. Ze vertrokken op 12 mei 1882 vanuit Ferwerderadeel met hun 3 kinderen. Jantje overlijdt op die reis. Kinderen:

VIII-39 Geeske Ruurds Zwart, geboren 30 juli 1869 te Hallum.

VIII-40 Pietertje Ruurds Zwart, geboren 9 december 1871 te Hallum.

VIII-41 Klaas Ruurds Zwart, geboren 15 maart 1874 te Hallum.

VIII-42 Jantje Ruurds Zwart, geboren 27 augustus 1881 te Hallum. Jantje overlijdt op 25 juni 1882 op het stoomschip Nemesis, 9 maanden jong.

Generatie VIII-3

Sjouke Pieters Swart, geboren 20 mei 1885 te Marrum als zoon van Pieter en Sjoukje. Hij trouwt als hij 25 jaar is op 6 mei 1911 te Ferwerderadeel met Romkje

Folkertsma. Romkje is dan 22 jaar, geboren 28 juli 1888 te Blija als dochter van Eeltje Klazes Folkertsma en Gelske Gerlofs Wiersma. Sjouke is arbeider te Marrum. Romkje is huishoudster in Marrum. Op 12 mei 1937 verhuizen ze van Marrum naar Leeuwarden. Daar staat Sjouke te boek als betonwerker. Sjouke overlijdt op 23 september 1951, 66 jaar, wonende te Leeuwarden. Romkje overlijdt op 17 april 1981 te Marrum, 92 jaar. Kinderen:

IX-1 Sjoukje Swart, geboren 8 juni 1912 te Marrum. Sjoukje trouwt als ze 25 jaar is te Ferwerderadeel op 19 mei 1938 met Jan Stienstra. Jan is 29 jaar, arbeider, geboren te Finkum als zoon van Aegse Stienstra en Jacobje Dobma. Sjoukje woont dan in Marrum. Jan woont in Hallum.

IX-2 Gelske Swart, geboren 28 december 1915 te Marrum. Gelske gaat 20 mei 1939 van Leeuwarden naar Cornjum. Dit omdat ze dan trouwt in Leeuwarden met Jasper Sjoerdsma. Jasper is 27 jaar, geboren te Hantumeruitburen als zoon van Hendrik Sjoerdsma en Elske Meinsma. Jasper woont te Cornjum.

IX-3 Anna Swart, geboren 4 maart 1923 te Marrum.

Generatie VIII-4

Hendrik Pieters Swart, geboren 22 november 1886 te Marrum als zoon van Pieter en Sjoukje. Hendrik trouwt als hij 35 jaar is te Ferwerderadeel op 18 mei 1922 met Jeltje van der Mey. Jeltje is dan 27 jaar, geboren 26 april 1893 te Holwerd als dochter van Wikke Lammerts van der Mey en Pietje Tjepkes Heeringa. Hendrik is arbeider in Marrum. Jeltje woont in Blija. Hendrik overlijdt op 24 november 1956, 70 jaar. Hij is begraven in Marrum. Jeltje overlijdt op 13 oktober 1979, begraven te Marrum, 86 jaar. Kinderen: ?

Generatie VIII-14

Sake Klazes Swart, geboren 14 september 1889 te Ferwerd als zoon van Klaas en Sytske. Hij trouwt als hij 24 jaar is op 23 mei 1914 te Ferwerderadeel met Anna

Westra. Anna is 24 jaar, geboren te Oenkerk als dochter van Bouwe Westra en Antje de Zwart. Sake is vleeshouwer/slager en woont te Driesum. Antje woont in Oenkerk. Later wonen ze in Akkerwoude. Kinderen:

IX-4 Antje Swart, geboren te Akkerwoude in 1916. Antje is 24 jaar als ze trouwt op 27 juni 1940 te Dantumadeel met Wybe Johannes Nijdam. Wybe is 27 jaar, geboren te Cornjum als zoon van Johannes Heerke Nijdam en Doetje van der Meulen. Wybe is dan hulppostbode te Cornjum. Antje is naaister in Akkerwoude.

IX-5 Sytske Swart, geboren 1918 te Akkerwoude. Ze trouwt als ze 24 jaar is op 28 mei 1942 te Dantumadeel met Rintje van der Meulen. Rintje is 25 jaar, geboren te Driesum als zoon van Sipke van der Meulen en Maaïke van der Schaaf. Rintje is melktapper te Driesum. Sytske woont in Akkerwoude, zonder beroep.

IX-6 Johanna Swart, geboren januari 1921. Ze overlijdt op 15 februari 1921 te Akkerwoude, 15 dagen jong.

IX-7 Rigtje Swart, geboren 1922 te Akkerwoude. Ze trouwt als ze 22 jaar is op 10 juni 1943 te Dantumadeel met Harmen Minzes Blumers. Harmen is 23 jaar, geboren te Murmerwoude en zoon van Sipke Blumers en Hiltje Broersma. Harmen is winkelier, evenals zijn vader.

Generatie VIII-15

Renske Symens Terpstra, geboren 13 februari 1874 te Tzummarum als dochter van Symen en Trijntje, trouwt als ze 19 jaar is met Pieter van der Ploeg. Pieter is geboren op 25 november 1872. Renske emigreert op 12 juli 1893 vanuit Sint Jacob naar Noord Amerika. Daar zal ze wel trouwen met Pieter want als ze emigreert is ze het nog niet. Als ze er ongeveer 8 jaar hebben gewoond, gaat Pieter terug en vertrekt enige tijd later met zijn zwagers Ruurd Terpstra en Minze Ennema weer naar Amerika om een bosrijk stuk land bouwrijp te maken zodat dit land geschikt is om te bewonen en te bewerken. Wanneer dit klaar is, halen ze de rest van de familieleden op. Het beroep van Pieter is boer. Ze wonen in de staat

Wisconsin. Pieter overlijdt op 7 oktober 1946, 73 jaar. Renske overlijdt op 8 november 1950, 76 jaar. Kinderen:

IX-8 Tena van der Ploeg, geboren in juli 1894. Ze overlijdt in december 1899, 5 jaar jong.

IX-9 Mary van der Ploeg, geboren 24 januari 1896. Ze trouwt met Harlan Cone. Harlan is geboren op 13 december 1901. Ze krijgen één dochter: Shirley Ruth, geboren 5 april 1927. Mary overlijdt een dag na haar 84ste verjaardag op 25 januari 1980. Harlan overlijdt eerder en wel op 6 september 1972, 71 jaar.

IX-10 Allie van der Ploeg, geboren op 28 juli 1898. Allie trouwt met Elsie Winter. Ze krijgen drie kinderen: Richard, geboren 10 juli 1927 – overleden 12 augustus 1934 (7 jaar); Helen, geboren 5 mei 1930 en Glenn, geboren 26 juli 1931.

IX-11 Tena van der Ploeg, geboren op 13 juni 1900. Ze trouwt met John Johnson. John is geboren op 12 mei 1897. Ze krijgen 4 kinderen: Roger, geboren 3 augustus 1919 – overleden 5 februari 1979; Kenneth, geboren 19 januari 1922 – overleden 3 april 1923, 1 jaar jong; Dale, geboren 19 augustus 1924 – overleden 13 juni 1981, 56 jaar; Gnold (?), geboren 5 maart 1928.

IX-12 Simon van der Ploeg, geboren 10 september 1903. Hij trouwt met Marie Grimm. Marie is geboren op 17 december 1907. Ze krijgen 2 kinderen: Daniël, geboren 22 oktober 1937; William, geboren 2 december 1939. Nadat Marie overlijdt op 20 augustus 1965, 57 jaar, hertrouwt Simon met Mayme Hofschild. Simon overlijdt op 22 december 1991, 88 jaar.

IX-13 Laura van der Ploeg, geboren op 16 januari 1906. Ze trouwt met Charles Bergen. Charles is geboren op 12 juni 1890. Charles overlijdt op 13 april 1967, 76 jaar. Laura overlijdt op 10 juni 1981, 75 jaar.

IX- 14 Rena van der Ploeg, geboren op 20 december 1908. Ze trouwt met Alfred Engebrecht. Alfred is geboren op 19 september 1909. Ze krijgen 2 kinderen: Keith, geboren 14 mei 1938; Karen, geboren 11 mei 1944. Rena overlijdt op 26 augustus 1993, 74 jaar.

IX-15 Bessie van der Ploeg, geboren op 20 februari 1910. Ze trouwt met Lester Loschkey. Lester is geboren op 7 oktober 1907. Lester overlijdt op 21 augustus 1966, 58 jaar. Bessie overlijdt op 7 juli 1975, 65 jaar. Kinderen: Warren, geboren 9 oktober 1930; David, geboren 24 juni 1932; Peter, geboren 16 juni 1935.

IX-16 Edith Mae van der Ploeg, geboren 7 augustus 1920. Ze overlijdt op 28 augustus 1920, 3 weken jong.

Generatie VIII-16

Jochem Symens Terpstra, geboren 2 januari 1876 te Firdgum als zoon van Symen en Trijntje. Jochem wordt onderwijzer en vertrekt op 8 december 1894 naar Minnertsga vanuit Sint Jacob. Later verhuist hij naar Hoogkarspel. Hij trouwt met Cornelia de Vries. Hij is onderwijzer in verschillende plaatsen. Ook schrijft hij wel in kranten zoals ook in 1922, toen hij een stuk schreef in de Wisconsin Rapids Newspaper getiteld: Dutch schoolmaster tells about his country. Jochem overlijdt op 9 september 1933 aan leukemie. Hij is dan 57 jaar en hoofd van de Openbare Lagere School in Bergambacht. Hij overlijdt in de Emma-kliniek te Utrecht.

Kinderen:

IX-17 Simon Gijsbertus Terpstra, geboren op 29 augustus 1912. Hij trouwt met Jacoba Barbara van der meer. Jacoba is geboren op 19 mei 1914. Simon is o.a. verpleegkundige in een Rotterdams ziekenhuis. In 1945 wordt hij verpleegkundige in een Militair ziekenhuis in Den Haag. In 1968 gaat hij met pensioen, 55 jaar.

Kinderen:

1. Jochem Terpstra, geboren 13 maart 1947. Hij trouwt met Jacoba Heemskerk. Jacoba is geboren op 5 februari 1949. Kinderen: Simon Jacob Arie Terpstra, geboren 8 september 1972. Het beroep van Jochem is kapitein in het leger. Ze woonden in 1975 in Assen, Smetanalaan 298.

2. Gerrit Terpstra, geboren 5 mei 1949. Hij trouwt met Madelon Korbrugge. Madelon is geboren op 22 augustus 1953. Van beroep is Gerrit sociaal werken. In 1975 woonden ze in Badhoevedorp, Einsteinlaan 369.

3. Cornelis Terpstra, geboren op 25 februari 1951. Hij trouwt met Simone. Simone is geboren op 27 april 1954. Kinderen: Solveigh, geboren 8 november 1973. In 1975 woonden ze in Veenendaal, Tarweveld 63.

IX-18 Gijsbertus Rudolf Terpstra, geboren op 9 december 1914. Hij trouwt met J. Luiten. Ze krijgen 4 kinderen: 1. Rudolf Terpstra; 2. Johan Terpstra; 3. Bert Terpstra en Cees Terpstra. Gijsbertus werkte bij de gemeente in den Haag. In 1975 woonden ze in Loosduinen, Noorderbrink 5.

Deze gegevens (van generatie VIII-16) komen uit een brief, geschreven door Simon G. Terpstra en verstuurd op 12 mei 1975 aan een dochter van Tina Blik. Het contact met deze familietak is verloren gegaan, hoewel misschien door de adressen nog wel te achterhalen.

Generatie VIII-17

Ruurd Symens Terpstra, geboren op 13 september 1878 te Tzummarum als zoon van Symen en Trijntje. Als hij 22 jaar is trouwt hij op 29 november 1900 met Trijntje de Groot. Trijntje is geboren op 19 oktober 1879 te Sint Jacob als dochter van Watze de Groot en Taetske Wijma. Allen wonen in Sint Jacob. Zoals te lezen valt in het krantenbericht over hun 50-jarig huwelijksfeest, gingen ze vlak na hun trouwen op naar Amerika, waar ze op 5 januari 1901 arriveerden, in Union Grave. Verreweg het grootste deel van hun leven woonden ze in Racine County, behalve de vier jaren toen ze in Arpin, Wood County, woonden. Ruurd (Rudolph) was er boer. Trijntje de Groot overlijdt op 13 oktober 1953, 73 jaar. Ruurd overlijdt op 10 januari 1966, 87 jaar. Kinderen:

IX- 19 Simon (Sam) Terpstra, geboren op 3 juli 1901. Hij woonde in Milwaukee. Sam overlijdt op 30 januari 1988, 86 jaar.

IX-20 Walter Terpstra, geboren op 12 oktober 1902. Hij overlijdt op 3 maart 1933, 30 jaar.

IX-21 Sady Katherine (Sadie) Terpstra, geboren 7 juli 1905. Ze trouwt met Harry Hawkins en woonden in Kansasvil. Sadie overlijdt op 29 april 1967, 61 jaar.

IX- 22 Cyrus Terpstra, geboren op 1 december 1907, wonende te Union Grove.

IX-23 George Terpstra, geboren op 26 december 1910. Ook hij woonde in Union Grove. George overlijdt op 22 oktober 1984, 73 jaar.

IX-24 Gertrude Terpstra, geboren op 9 september 1912. Ze trouwt met Loren Hansen en wonen in Union Grove.

Generatie VIII-18

Sijke Symens Terpstra, geboren 13 februari 1882 te Tzummarum als dochter van Symen en Trijntje. Ze trouwt op 30 maart 1907 te Barradeel met de 25-jarige Minze Ennema. Minze is geboren 4 april 1881 te Tzummarum als zoon van Freerk en Ybeltje. Niet veel later vertrekken ze in 1907 naar Arpin in Wisconsin (USA). Zo staat vermeld in het jubileumboekje van de Gereformeerde kerk te Tzummarum. Hun (schoon) ouders Simon Terpstra en Trijntje Zwart gaan ook mee. Een zuster en broer van Sijke (Renske en Ruurd) woonden er ook al. Zoals blijkt uit een testament van de familie Van Marsum woont Minze in 1956 op Wisconsin Rapids Route 4 in Wisconsin. Hij erft dan 29 gulden en 92 cent. Het geld kon wel naar zijn zuster Rinske Ennema in Franeker. Sijke overlijdt op 19 januari 1953, 70 jaar. Minze overlijdt op 89-jarige leeftijd, op 26 januari 1971.

Gezin van Minze en Sijke. Achter: Simon, Tina en Fred.

Daarvoor de ouders Minze Ennema en Sijke Terpstra.

Kinderen:

IX-25 Fred Ennema, geboren op 28 maart 1908. Hij trouwt met Violet Verhulst. Ze krijgen vier kinderen: 1. Norma Ennema; 2. Lloyd Ennema; 3. Joyce Ennema; 4. Sharon Ennema. Fred woont anno 1994 nog te Wisconsin Rapids.

IX-26 Tine Ennema, geboren 13 november 1911. Ze trouwt met Martin Bliet. Martin is geboren op 27 februari 1911. Martin overlijdt op 27 november 1980, 69 jaar. Tine woont anno 1994 nog in Wisconsin. Kinderen:

1. Martin Jay Bliet, geboren 28 mei 1937. Hij trouwt met Joan A. Behselich. Kinderen: a. Wendy Bliet; b. Terry Bliet.

2. Alan Eduard Blik, geboren 20 januari 1939. Hij trouwt met Donna Joling.
Kinderen: a. Steve Blik; b. Timothy Blik; Thomas Blik; Deborah Blik.

3. Susan Blik, geboren 18 februari 1941. Ze overlijdt na 4 dagen geleefd te hebben op 22 februari 1941.

4. Catherina Susan Blik, geboren 7 september 1942. Ze trouwt met Louis de Graaf. Kinderen: a. Darren Mark de Graaf; b. Alan Louis de Graaf.

5. Eldon Maurice Blik, geboren 25 november 1945. Hij trouwt met Luretta.
Kinderen: a. Bradley Martin Blik; b. Gregory Ryan Blik; c. Bryan Jon Blik.

6. Marie Ann Blik, geboren 2 januari 1954. Ze trouwt met Frank Queener.
Kinderen: a. Jessica Ann Queener; b. Jacob Franklin Queener.

IX-27 Simon Ennema, geboren 23 juni 1916. Hij trouwt met Jemina Blik. Jemina is geboren op 17 september 1916. Simon overlijdt op 11 juni 1987, 70 jaar.
Kinderen: 1. Russell James Ennema; 2. Sylvia Ann Ennema.

Generatie VIII-19

Renske Zwart, dochter van Tjeerd en Klaaske, geboren op 1 mei 1877, 's middags om 2 uur, te Tzummarum. Op 19 mei 1900 trouwt ze met Sijds Dirks Boersma. Sijds is geboren op 7 maart 1873 te Tzummarum. Hoewel Sijds zijn tweede naam (de naam van zijn vader) Dirk is, staat in de trouwakte dat dat hij een zoon is van Jan Sijdses Boersma en Aaltje Willems Harkema. Zijn ouders waren toen al overleden. Van de ouders was alleen Tjeerd, de vader van de bruid, aanwezig. Tjeerd geeft zijn toestemming tot het aangaan van het huwelijk, evenals zijn vrouw Klaaske, want dit heeft Tjeerd aan haar gevraagd staat er in de akte. Tjeerd kan niet schrijven, noch tekenen want dit heeft hij niet geleerd, staat er te lezen. Dat Klaaske niet aanwezig is zal wel in verband staan met haar zwangerschap. Het kind, hieruit geboren, kwam een maand later ter wereld. Het beroep van Sijds is arbeider, wonende te Tzummarum. Dat Renske Sijds kende heeft onder andere te

maken met het feit, dat Sijds een tijd bij de oom van Renske, Simon Dooitses Helder, de enige broer van Klaaske, in de kost is geweest. Hoewel het ook kan zijn, dat hij daar in de kost was omdat hij gescharrel had met Renske. Vroeger zagen ze niet op één meer of minder in een gezin. Er wordt verteld dat Sijds niet zo'n makkelijk persoon was voor zijn vrouw. Een uiterlijk kenmerk van Sijds was, dat hij nogal scheel was. Ook was hij vrij muzikaal en mocht graag op zijn trekharmonica spelen.

Ze woonden de hele tijd in Tzummarum, waar Renske kosteres was van de Gereformeerde kerk, voordat ze ziek werd. Enige tijd voor 1930 kreeg Renske borstkanker. Na een operatie kon ze moeilijk haar rechterarm gebruiken zodat ze daarna schreef met haar linkerhand. Hierdoor schreef ze altijd in spiegelschrift zodat, als men de brieven, door haar geschreven, wilde lezen, je hiervoor een spiegel moest gebruiken. (een gedeelte van zo'n brief staat in het boek Zwart op Wit, de fam. Zwart, aanwezig bij Tresoar te Leeuwarden).

Renske en Sijds krijgen geen kinderen. Renske overlijdt op 6 september 1930. Ze was toen 53 jaar. Haar man Sijds overlijdt op 31 maart 1940, 67 jaar oud.

Generatie VIII-20

Sijke Zwart, geboren op 22 januari 1881 te Tzummarum als dochter van Tjeerd en Klaaske. Na de lagere school te hebben doorlopen, wordt ze dienstmeid en vertrekt als ze 15 jaar is, op 10 juni 1896, naar Sint Jacobiparochie. In Sint Jacob had ze ook al van haar tiende tot haar veertiende jaar gewoond. Ze wordt o.a. dienstmeid in een café in dat dorp. Hier heeft ze haar toekomstige echtgenoot ook getroffen en leren kennen. Dit was Cornelis (Cees) Vis. Cees is geboren op 16 augustus 1876 te Sint Jacob als zoon van Arjen Vis en Maartje Winselaar, wonend te Sint Jacob. Als Cees en Sijke op 22 februari 1900 trouwen zijn alle ouders aanwezig. Bij het zetten van de handtekeningen blijkt dat de vader van de bruid en de moeder van de bruidegom niet kunnen schrijven.

Het beroep van Cees is werkman. Na het overlijden van zijn vader neemt Cees diens beroep van doodgraver over en zet hiermee de traditie in de familie voort.

Het beroep van doodgraver was al in de familie sinds zijn overgrootvader Arjen Vis (overl. 1853) er in 1819 mee begon. Cees heeft dit werk gedaan tot zijn 65ste jaar in 1941. Ze woonden in een huis vlakbij het kerkhof; naast het eerste huis aan de linkerkant vanaf Mooie Paal. Nadat Cees ophield met werken, kwamen ze te wonen in de Tramstraat, nu de Jan Petersstraat nr. 1, tegenover de vroegere aardappelbeurs, nu café.

Cees had meerdere bijbaantjes. Zo moest hij de torenklok opwinden en, zoals dat vroeger ging, de lonten van de gaslantaarns in de straten aansteken. Nog een bijbaantje, dat ook al niet meer bestaat, was poestertrapper. Hij moest dan zondags tijdens de kerkdienst de pendalen van het orgel intrappen. Verder was hij medeoprichter van de muziekgroep Aurora in Sint Jacob, waar hij penningmeester bij was.

Cees was al vroeg slechthorend. Als de mensen tegen hem begonnen te praten moest hij eerst de hoorn tevoorschijn halen uit zijn jaszak vandaan en deze tegen zijn oor houden. Hij kreeg omdat hij doof was en dus de kerkdienst niet meer kon volgen zondags van de dominee altijd diens preek mee naar huis zodat hij die thuis door kon lezen.

Cees Vis overlijdt op 26 april 1959. Hij is dan 82 jaar. Sijke Zwart overleeft hem niet lang en overlijdt drie maanden later op 22 juli 1959. Sijke is dan 78 jaar oud.

Uit het huwelijk van Cees en Sijke worden vijf kinderen geboren:

IX-28 Arjen Vis, geboren op 5 september 1900 te Sint Jacob. Arjen is van beroep boekhouder. Arjen overlijdt op 5 december 1919 te Sint Jacob, aan de gevolgen van TBC. Hij is dan 19 jaar.

IX-29 Klaasje Vis, geboren op 2 juli 1903 te Sint Jacob. Klaasje overlijdt op 11 januari 1927 te Sint Jacob aan de gevolgen van TBC. Ze is dan 23 jaar.

IX-30 Tjeerd Vis, geboren op 7 november 1904. Hij trouwt als hij 24 jaar is op 23 mei 1929 te Menaldumadeel met Doetje Looijenga. Doetje is geboren op 31 januari 1904 te Berlikum als dochter van Jan Looyenga en Doetje Sybesma. Tjeerd

is dan gardenier, wonende te Sint Jacob. In de 6 maanden daarvoor heeft hij ook in Schoorl gewoond. Doetje woont in Berlikum maar in de 6 maanden voor hun huwelijk woont ze in Bergen, vlakbij Schoorl. Beroep van Tjeerd is later veehouder. Eerst wonen ze in Berlikum, na 1949 op Terschelling, op de Willem Barendshoeve. Tjeerd overlijdt op 20 mei 1972, 67 jaar. Doetje overlijdt anderhalf jaar later op 3 september 1973, 69 jaar. Hun kinderen wonen nog op Terschelling (in 1995).

Ze krijgen drie kinderen:

1. Arjen Vis, geboren 30 april 1934 te Berlikum.
2. Jan Vis, geboren op 17 februari 1939 te Berlikum.
3. Cornelis Vis, geboren op 23 juni 1943 te Berlikum.

IX-31 Maartje Vis , geboren op 6 juni 1908 te Sint Jacob. Maartje overlijdt op 9-jarige leeftijd op 9 april 1918 te Sint Jacob aan de gevolgen van TBC.

IX-32 Renske Vis, geboren op 24 juli 1911 te Sint Jacob. Renske overlijdt op 18 april 1933 te Sint Jacob aan de gevolgen van TBC. Ze is dan 21 jaar.

Vier van hun vijf kinderen overlijden dus aan de ziekte tuberculose (TBC). Hun zoon Tjeerd krijgt deze ziekte ook. Hij is dan al getrouwd. Hij is dan al getrouwd en verblijft dan in een vierkante tent achter zijn huis totdat hij hersteld is. Hij overleeft deze gevreesde ziekte gelukkig wel. Natuurlijk zijn dit hele ingrijpende en tragische gebeurtenissen in het gezin van Cees en Sijke. Sijke kan zich op een zondag tijdens de preek, waarin de dominee zegt dat God een God van liefde is, dan ook niet meer stilhouden. Ze gaat staan en vraagt, dat als God een God van liefde is, hoe het dan kan dat hij zulke dingen toelaat, wat een hele menselijke reactie is na het overlijden van hun kinderen.

GeneratieVIII-21

Gepke Zwart, dochter van Tjeerd en Klaaske, geboren op 31 oktober 1883 te Tzummarum, 's avonds om 11 uur. Wanneer ze 28 jaar is trouwt ze met Arjen

Wassenaar op 16 mei 1912. Ze zijn die dag niet de enigen, die in het huwelijksbootje stapten. Ze waren nummer 18 (van de 20 paartjes). Gepke was toen dienstmeid en woonde in Sint Jacob. Arjen is geboren op 18 februari 1885 te Sint Anna. Als hij trouwt woont hij ook in Sint Anne. Hij is een zoon van Job Wassenaar en Jantje Beimers. Zijn moeder is al overleden als ze trouwen. Het beroep van Arjen evenals zijn vader is schoenmaker. Ze hebben een schoenwinkel in Sint Anne. Hier gingen Arjen en Gepke ook wonen. Ze zijn niet lang getrouwd geweest want Arjen overlijdt zes jaar later op 5 mei 1918, leeftijd 33 jaar. Nadat Gepke de winkel nog een tijdje heeft voortgezet, doet ze deze van de hand en wordt huishoudster bij verschillende huisgezinnen. Ze vond het leuk om hierover te vertellen; vooral ook over de kinderen in deze gezinnen. Ze is o.a. in Lunteren en Renkum geweest. Ook was ze wel behulpzaam in het gezin van haar broer Ruurd in Ede als zijn vrouw Anna ziek was. De laatste jaren van haar leven diende ze bij Sybren Stoer als huishoudster. Toen ze ziek werd in 1941 viel haar tantezegger tijdelijk voor haar in. Dit was Klazien Zwart, dochter van haar broer Ruurd. Ze werd verzorgd bij haar zuster Sijke in Sint Jacob.

Gepke hoopte dat ze weer op haar werkplek kon terugkeren maar ze werd steeds zieker totdat ze op 25 mei 1941 op 57-jarige leeftijd in Sint Jacob overleed.

Generatie VIII-22

Ruurd Zwart, zoon van Tjeerd en Klaaske, geboren op 16 september 1888 te Tzummarum. In 1908 werd hij dienstplichtig militair en moest voor zijn nummer opkomen in Utrecht. Hier maakte hij de komst van de eerste auto's mee. In 1911 was hij gelegerd in Oldebroek. Toen hij ongeveer 22 jaar was, leerde hij zijn toekomstige vrouw Anna kennen. Anna werkte in het pension van haar ouders in Nunspeet, waar Ruurd toen een kopje koffie ging drinken. Zes jaar later trouwden Ruurd en Anna op 27 april 1917. Anna Maria van Ingen werd geboren op 26 juni 1889 te Ermelo als dochter van Evert van Ingen en Hendrikje Polinder. Ze gingen wonen in de Ketelstraat in Ede. Ruurd was toen ook gelegerd in deze plaats. Hij was toen wachtmeester en later opperwachtmeester. In 1932 werd hij adjudant. Vanaf augustus 1939 was er mobilisatie en moest hij opkomen in Zeist, hoofd kw.

veldleger. In de oorlog, toen het leger was opgeheven, was hij een paar jaar magazijnmeester bij een meubelfabriek. Na de oorlog is Ruurd weer in dienst gegaan. Velen moesten naar Indonesië maar Ruurd niet. In 1948, toen hij 60 jaar was, kon hij met pensioen. Hij werd gevraagd om door te werken en heeft dit gedaan tot zijn 65ste jaar.

Ruurd overlijdt op 19 februari 1963 te Ede op 74-jarige leeftijd. Zijn vrouw was al eerder overleden op 1 maart 1954. Ze was toen 64 jaar.

Uit het huwelijk van Ruurd en Anna werden vier kinderen geboren:

IX-33 Henrina Zwart (Henny), geboren op 9 december 1918 te Ede. Ze trouwt op 19 juli 1945 te Ede met Jan Sprey. Jan is geboren op 10 oktober 1909. Jan is als bakkersknecht begonnen te werken, nadat hij er door zijn vader op uit was gestuurd om werk te zoeken. Hij mocht niet terugkomen voordat hij werk had. Later is hij grossier geworden en in de oorlog was hij provinciaal leider van het verzet (LOLKP). Als laatste was Jan directeur van de stichting '40-'45 in de provincie Gelderland. Ze wonen in Ede. Kinderen: Anne Marie (Annemiek) Sprey, geboren op 18 mei 1946; Nicolette Sprey, geboren op 17 mei 1948 en Adriaan Sprey, geboren op 27 december 1950.

IX-34 Klazina Zwart (Klazien), geboren op 30 november 1920 te Ede. In 1941 ging ze naar Sexbierum omdat haar tante Gepke ziek werd en het werk als huishoudster niet meer kon doen zodat Klazien dit "tijdelijk" van haar overnam. Langs deze weg kwam ze in contact met Hilbrand Westra, die in Sexbierum woonde. Op 12 juni 1946 trouwden ze en bleven wonen in Sexbierum. Hilbrand is geboren op 25 juli 1920 te Sexbierum als zoon van Harmen Pieters Westra en Antje Bruinsma. Het beroep van Hilbrand is pootaardappelexporteur. Ze krijgen zes kinderen: Anna Westra, geboren op 23 mei 1947; Marianna (Marian) Westra, geboren op 3 oktober 1949; Hendrina Gerbentje (Henny) Westra, geboren op 30 oktober 1951; Gerbentje Aaltje (Gepke) Westra, geboren op 23 mei 1954; Harmen Westra, geboren op 17 februari 1959 en Ruurd Tjeerd Westra, geboren op 16 juli 1960. Allen te Sexbierum. Hilbrand overlijdt op 13 april 1996.

IX-35 Everardus Zwart, geboren op 23 september 1922 te Ede. Hij trouwt op 24 december 1952 met Mieke Zwart, dochter van Simon en Marie. Mieke is geboren op 12 september 1925 te Deventer. Het beroep van Evert is muzikleraar. Ze hebben in verschillende plaatsen gewoond. Evert en Mieke krijgen twee kinderen: Jeroen Zwart, geboren op 14 juni 1955 en Anne Marie Zwart, geboren op 19 augustus 1960. Na de scheiding met Mieke trouwt Evert met Allieda Johanna (Lydie) Scheen. Lydie is geboren op 17 februari 1948. Evert en Lydie krijgen ook twee kinderen: Joris Zwart, geboren op 11 oktober 1974 te Twello en Machiell Zwart, geboren op 17 juli 1976 te Nijmegen. Evert scheidt ook van Lydie en hertrouwt op 19 april 1984 met Margaretha Rebecca Martha (Margareth) Vulkers. Margareth is geboren op 29 juli 1952 te Zwolle. Uit dit huwelijk wordt een tweeling geboren: Iris Zwart en Mirjam Zwart, beide geboren op 8 mei 1984 te Nijmegen. Evert Zwart wordt november 1993 ziek en overlijdt op 13 juli 1994. Hij is dan 71 jaar oud.

IX-36 Tjeerd Zwart, geboren op 24 augustus 1928 in de Ketelstraat te Ede. Na de lagere school ging Tjeerd naar de LTS, opleiding Elektrotechniek. In februari 1948 kreeg Tjeerd polio en is toen van beroep veranderd. Hij werd toen horlogemaker. Eerst bij een horlogemaker/juwelier en later bij de PGEM in Arnhem. Tjeerd is op 9 september 1955 getrouwd met Gerrie Dina Tusveld, geboren op 23 juni 1934 te Ommen. Tjeerd en Dina krijgen drie kinderen: 1. Ruurd Zwart, geboren op 10 juli 1956 te Ede; 2. Anita Zwart, geboren op 19 september 1957 te Ede en 3. Antje Anna Maria (Anne) Zwart, geboren op 1 oktober 1963.

Generatie VIII-23

Dooitze Zwart, geboren op 23 augustus 1891, 's nachts om half één te Sint Jacobiparochie als zoon van Tjeerd Zwart en Klaaske Helder. Dit huis stond onder aan de Armdijk tussen Dijkshoek en de Westhoek. Zijn kinderjaren brengt hij in en rondom zijn geboortehuis door totdat het gezin (Dooitze is dan vier jaar) verhuist naar Tzummarum. Hier gaat Dooitze naar de lagere school en brengt er zijn jeugd jaren door. Als hij 23 jaar is trouwt hij op 15 mei 1915 met de 21-jarige Trijntje Reinalda. Trijntje is geboren op 17 augustus 1893 te Oosterbierum als

dochter van Gerrit Pieters Reinalda en Eeke Minses van Marsum. Dooitze was al in militaire dienst geweest. (Hoewel in de papieren staat dat hij op 19 oktober 1910 vrijstelling krijgt wegens Broederdienst. Hij werd vlak na hun trouwen, tijdens de eerste wereldoorlog van 1914 tot 1918, opgeroepen om weer in militaire dienst te gaan. Hij werd gemobiliseerd in de vestingstad Naarden. Omdat hij in die tijd niet vaak naar zijn woonplaats Tzummarum kon komen, nam zijn vrouw Trijntje het besluit om dan maar naar Naarden toe te gaan. Ze ging daar bij een boerengezin wonen en werken als hulp in de huishouding. Hoelang deze situatie heeft geduurd is niet bekend; waarschijnlijk tot mei 1917. Na hun trouwen gingen ze wonen op de Oosterbaanspôlle, onder Tzummarum. Na een korte periode daar gewoond te hebben gingen ze dus naar Naarden. Op 12 mei 1917 gingen ze wonen op "de Stjelp" (afgebroken in 1994), aan de Hoarnestreek te Oosterbierum. Het beroep van Dooitze was veldarbeider. Toen ze op de stjelp woonden werkte Dooitze bij boer Roel Bruinsma, die op Haerdastate woonde. Later nam Jan Jukema deze boerderij zodat Jan Dooitze zijn werkgever werd. Hun eerste drie kinderen worden op deze stjelp geboren. Als ze omstreeks 1927 verhuizen naar, wat nu heet, Fiskerpaed nummer 13 te Oosterbierum, worden in een periode van zes jaar nog drie kinderen geboren. Dit huis was eigendom van Roel Bruinsma, waar Dooitze dus bij werkte. Vroeger kwam het vaak voor dat de arbeiders in een huis woonden van de boer waar ze bij in dienst waren, met de consequentie dat, als ze van werkgever veranderden, ze ook moesten verhuizen. Ze verhuisden in de zomer van 1933 naar de Buorren nummer 51. De woonomstandigheden in dit huis waren slechter: het huis was van binnen donkerder (minder zon), vochtig en rondom was het nogal drekkig. Vooral zijn vrouw Trijntje werd onwennig en was graag in hun vorige huis gebleven. Ze woonden naast een slager. Als het had gevroren en de vaart, die langs hun huis liep, dicht was, liep het bloed van het geslachte vee zo op het ijs. Dit was niet zo'n smakelijk gezicht. Hier wonend werd Dooitze ziek. Hij werkte in de winter van 1933/34 mee aan de wegverbreding bij Pietersbierum. In deze periode voelde Dooitze zich vaak niet zo lekker en in veel gevallen ronduit beroerd maar als hij niet doorwerkte had het gezin geen of te weinig geld om de tijd door te komen. In februari 1934 verergerde zijn toestand en ze besloten om maar naar het Diaconessenziekenhuis in Leeuwarden te gaan. Dooitze en een collega van hem,

Huite Tigchelaar, gingen op de bus naar Leeuwarden. Toen zijn vrouw Trijntje hem zou bezoeken, werd ze door een zuster verteld dat Dooitze was overleden. Omdat ze dit niet had verwacht was het een hele klap voor haar. De zuster mocht dit eigenlijk ook niet op deze manier meedelen. De specialist, die Dooitze behandeld had, heeft Trijntje later nog eens opgezocht omdat de situatie hem ook nogal had aangegrepen.

Dooitze Zwart overlijdt op 22 februari 1934 te Leeuwarden op 42-jarige leeftijd. Zijn vrouw Trijntje blijft met hun kinderen nog 13 jaar wonen op de Buorren 51, waarna het gezin in 1947 verhuist naar de Haerdawei 50 te Oosterbierum. Dit huis was eigendom van boer Jan Jukema, die ook enige kinderen van Dooitze en Trijntje in dienst had. In 1954 verhuist het gezin naar Fiskerspaed 1. Weer drie jaar later, in 1957, gaat Trijntje met haar jongste zoon wonen in de Skoalstrjitte nummer 5. De andere kinderen waren inmiddels getrouwd. Wanneer Ruurd in 1958 ook trouwt blijft Trijntje hier wonen totdat ze in deze woning op 7 februari 1970 overlijdt. Ze is dan 76 jaar.

Uit het huwelijk van Dooitze en Trijntje worden zes kinderen geboren:

IX-37 Eeke Zwart, geboren op 11 september 1919 op de Stjelp te Oosterbierum. Na de bewaarschool gaat ze naar de lagere school. Van haar is bekend dat ze een erg gelovig meisje was. Op een keer kwam ze eens thuis met een dure kaart, die ze zelf had gekocht en die ze naar haar neefje Tjeerd van Dijk wilde sturen omdat Tjeerd ziek was. Op de vraag van haar moeder waarom ze zo'n dure kaart had gekocht zei Eeke: "Mem moet maar eens zien wat erop staat en wie Tjeerd weer beter moet maken". Op de kaart stond de tekst te lezen: "God is getrouw, die u zal versterken". Verder is er nog een letterlap, die zij gemaakt heeft op de lagere school. Er staat op geborduurd de letters: E.Z. en het jaartal 1928. Eeke krijgt in april 1928 longontsteking en overlijdt als ze acht jaar is, op 8 april 1928.

IX-38 Tjeerd Zwart, geboren op 13 februari 1922 op de stjelp onder Oosterbierum (voor de afbraak was dit Hoarnestreek nummer 12). Vanaf zijn derde jaar ging Tjeerd naar de bewaarschool en vanaf zijn zesde jaar naar de lagere school. Als er

op deze school kattenkwaad werd uitgehaald of als er "onenigheid" was tussen de jongens, was het niet een uitzondering dat Tjeerd hier bij betrokken was of in ieder geval meer van afwist m.a.w. het was een echte (kwa)jongen. In 1935 ging Tjeerd van school en als dertienjarige jongen aan het werk bij de boer. Zijn vader was in het jaar daarvoor overleden en dit zal ook wel meegespeeld hebben om te gaan werken. Tjeerd was de oudste van de kinderen en moest meehelpen om de kost te verdienen. De boer, bij wie Tjeerd begon, was Jan Jukema, die op Haerdastate woonde. Hij heeft hier gewerkt van 1935 tot 1949 (inclusief de oorlogsjaren 1940/45). Als dertienjarige moest hij al vroeg uit de veren: er moest gemolken worden van 4 tot 6 uur. Van 6 tot 7 uur ging hij naar huis om brood te eten. Daarna moest hij veldwerk verrichten, waarna hij tussen 12 en 14 uur de tijd had om warm te eten. Van 14 tot 18 uur werkte hij weer op het land. Dit was 's zomers de dagindeling want 's winters kon hij "uitslapen", dan hoefde hij "pas" om vijf uur te beginnen met melken; dit alles inclusief de zaterdag. Hij verdiende het eerste jaar vier gulden per week oplopend naar vijftien gulden, hoofdzakelijk afhankelijk van zijn leeftijd. Toen hij zestien jaar was deed hij een landbouwcursus. Dit duurde een jaar. Deze cursus werd gehouden in Tzummarum. In deze tijd was hij ook betrokken bij een ongeval. Het was namelijk zo: "Tijdens zijn werkzaamheden reed hij met paard en wagen. Plotseling sloeg het paard op hol. De wagen was een hooiwagen en deze was niet voorzien van een rem. Het gevolg was dat Tjeerd met zijn knie bekneld raakte tussen de wagen en een boom. Van dit ongeval heeft hij heel wat jaren last ondervonden. Het gebeurde verscheidene jaren dat hij zes weken niks of bijna niks kon en mocht doen.

In de oorlog gebeurden het een keer dat er Duitsers op de boerderij kwamen, die Tjeerd moesten hebben. Tjeerd wachtte niet totdat ze bij hem waren maar sloeg op de vlucht, dwars door de sloten en landerijen. Tijdens deze vlucht hebben de Duitsers vijf schoten op hem gelost maar hij werd niet geraakt. Na dit voorval kon hij zich de eerste tijd niet meer op de boerderij of thuis vertonen omdat de kans dan groot was dat ze hem de volgende keer wel oppakten. Hij dook onder bij een boerengezin in Cornwerd, bij Makkum. Hier was zijn broer Gerrit ook al een paar jaar. Bij Tjeerd duurde dit niet zo lang want drie maanden later was de oorlog

voorbij. Twee dagen voor het beëindigen van de oorlog keerden ze huiswaarts en ging Tjeerd weer aan het werk bij boer Jukema tot 1949.

Tjeerd hoefde niet in militaire dienst want op zijn achttiende jaar, wanneer ze normaal mensen oproepen, begon dus de oorlog en na de oorlog was hij "te oud". Wanneer ze hem wel hadden opgeroepen was hij misschien wel afgekeurd vanwege zijn knieblesure.

Van 1949 tot 1951 was Tjeerd hulpchauffeur bij de firma Westra in Sexbierum. Dit was een aardappelgroothandel. Van 1951 tot 1956 werkte Tjeerd als trekkerchauffeur bij loonbedrijf De Vries in Tzummarum. De werkzaamheden werden hoofdzakelijk gedaan in de toen nog "nieuwe" Noordoostpolder en bestond uit alle voorkomende landbouwwerkzaamheden. In die tijd werd ook begonnen om veel met landbouwvergif te werken, vooral het besproeien van aardappelen met DDT. Men werkte toen met zeer zware bestrijdingsmiddelen, waar hij ook wel erg ziek van is geweest. Dit kwam hoofdzakelijk omdat hij er geen weet van had waar men mee bezig was en wat voor effect de middelen hadden op de mens. Ze woonden daar door de week in barakken, die speciaal voor de arbeiders, die de polder in cultuur moesten brengen, waren gebouwd. Tjeerd heeft hier een leuke tijd gehad.

In deze periode is Tjeerd getrouwd met Jantje Tigchelaar. Deze plechtigheid vond plaats op 17 juni 1954. Jantje is geboren op 28 maart 1929 te Oosterbierum als dochter van Huite Tigchelaar en Liefke Hoekstra. Daarvoor had ze zeven jaar verkering gehad. Deze periode was vrij lang maar in die tijd was de woningnood groot, zodat het moeilijk was om een huis te krijgen. In de jaren voor hun trouwen werkte Jantje bij boer Jukema in de huishouding. Na hun trouwen kwamen ze te wonen aan de Haerdawei nummer 4. Op 29 augustus 1955 werd hun eerste dochter Liefke Zwart geboren. In het voorjaar van 1956 verhuisden ze van de Haerdawei naar de Skoallestrjitte, waar Tjeerd in 1999 nog woont. Vanaf 1956 tot 1984 is Tjeerd werkzaam geweest bij een landbouwcoöperatie in Oosterbierum. Hun tweede dochter Trijntje (Tineke) Zwart werd geboren op 28 maart 1958. Hun derde dochter kwam levenloos ter wereld op 20 maart 1960. Op 11 november 1961 werd hun vierde dochter Akke (Akkie) Zwart geboren.

Na een arbeidsleven van bijna 50 jaar kon Tjeerd Zwart in 1984 gebruik maken van de VUT-regeling (vervroegde uittreding). Tjeerd woont in Oosterbierum. Zijn vrouw Jantsje is op 25 mei 1989 overleden. Ze was toen 60 jaar.

IX-39 Gerrit Zwart, geboren op 6 december 1924 op de stjelp te Oosterbierum, Hoarnestreek 12. Als Gerrit drie jaar is gaat hij naar de bewaarschool in Oosterbierum en drie jaar later naar de lagere school, schuin tegenover de Hervormde kerk. Na de lagere school moest Gerrit aan het werk bij de boer want ze hadden het geld, dat hij kon verdienen, hard nodig. Toen hij achttien jaar was werd hij opgeroepen voor de arbeidsdienst. De opleiding hiervoor werd gevolgd in Marum, provincie Groningen. Deze arbeidsdienst was opgezet door de Duitsers in het begin van de oorlog. Gerrit behoorde bij de eerste groepen, die hiervoor werden opgeroepen. Men wist toen ook nog helemaal niet wat men aan moest met deze oproep van je toenmalige vijand en hoe je dit zou moeten ontlopen. Daar kon ook niemand hem advies in geven zodat er voor hem in eerste instantie geen andere keus was. Toen hij er achter kwam wat de bedoeling van de Duitsers was, is hij daartegen in verzet gegaan door onder te duiken. Zijn moeder Trijntje ging samen met nog een vrouw naar Bruinsma, die op Liauckemastate in Sexbierum woonde en als bemiddelaar optrad voor deze gevallen. Met nog een lotgenoot vertrok Gerrit even later naar Tjeerdsma, die boer was aan de Makkumer zeedijk bij Cornwerd. Hier is hij twee en een half jaar ondergedoken geweest. Dat dit een hele opgaaf was is wel te begrijpen. Zijn maat kon dit alles niet aan en is op zeer tragische wijze gestorven. Later kreeg hij nog gezelschap van zijn broer Tjeerd, die ook voor de Duitsers op de vlucht was. Enige dagen voor de bevrijding gingen ze samen weer naar hun ouderlijk huis. Ook dit bracht nog de nodige risico's met zich mee maar ze zullen zich na het horen van het bevrijdingsnieuws wel niet langer stil en schuil hebben kunnen houden. Uit deze periode zal ook wel de interesse komen naar alles wat met de tweede wereldoorlog te maken heeft. Hij wist hier een hoop van omdat hij vele boeken heeft gelezen over dit onderwerp.

Na de oorlog begon hij te werken bij boer Jukema. Op het laatst voldeed dit niet zo goed meer. Gerrit ging steeds vaker slecht gehumeurd naar zijn werk en kwam zo ook weer thuis. Toen hij ongeveer 24 jaar was begon hij in 1948 te werken bij Klaas van der Veen. Klaas was gardenier. Van ongeveer 1953 tot 1958 had Gerrit met een broer van Klaas, Daan van der Veen, een maatschap. De kosten en de baten werden dus verdeeld. Ze huurden land en bebouwden dit met bloemen (gladiolen, anemonen, tulpen en krokussen) en verder met groene erwten, boontjes en bieten. Ook verdienen ze bij met aardappelselecteren (suverie).

Gerrit trouwde op donderdag 23 augustus 1956 met Debora Aaltje Munniksmä. Debora is geboren op 25 maart 1925 te Harlingen als dochter van Harmen Munniksmä en Klaaske Wielsma. Ze kwamen te wonen op Fiskerspaed nummer 1. Gerrit woonde hier al. Zijn moeder en zijn jongste broer Ruurd verhuisden naar de Skoallestrjitte. De rest van de kinderen waren al getrouwd en dus het huis al uit. Op 25 augustus 1957 werd hun eerste zoon Dooitze Zwart geboren. In april 1958 veranderde Gerrit van baan en begon te werken bij loonbedrijf Poortstra tussen Oosterbierum en Tzummarum. In datzelfde jaar, op 9 december 1958, werd hun tweede zoon Harmen Zwart geboren. Ook hun derde zoon, Tjeerd Zwart, werd nog in dit huis geboren en wel op 21 november 1960. Enige maanden later, op 26 maart 1961, verhuisden ze naar de Hoarnestreek.

In 1963 werd een Tuinbouwstichting in het leven geroepen en in mei 1964 was het zover dat ook aan Gerrit een stuk land werd toegewezen. Hier werd een kas op gebouwd. Ze hadden eerst niet zo veel geluk want op 17 augustus 1964, op de verjaardag van zijn moeder, ging er een windhoos langs en over hun huis en kas. Het was op klaarlichte dag. Op de plek waar de windhoos overging was het donker. Ze schuilden onder de trap. Toen het natuurgeweld voorbij was en Gerrit naar boven ging om de schade op te nemen was hem dit al gauw duidelijk want hij keek zo tegen de wolken aan. Ze woonden in een dubbele woning. Bij hen was het hele dag eraf terwijl bij de bureu weinig schade hadden. De bedden lagen in de tuin. Ook was er een hoek uit hun nieuwe kas geslagen. Begin september plukten ze de eerste tomaten. Twee weken later werd hun vierde zoon, Freerk Ruurd Zwart, geboren op 14 september 1964. Ze verbouwden verder nog sla, chrysanten en later ook anjers. In 1972 was er weer een zware storm en weer de

kas plat. Deze werd weer opgebouwd. De schoolkinderen hielpen mee om de glasscherven uit de grond te zoeken om het land weer bruikbaar te maken. Een jaar later werd dit herhaald. Weer storm en nog eens de kas plat. Het is niet zo verwonderlijk dat ze bang werden van stormen. Het voordeel van een kas was dat ze 's winters ook werk hadden maar bij strenge winters liepen de stookkosten wel erg hoog op. Als de groente klaar was werd dit naar de veiling in Berlikum gebracht. Hun oudste zoon Dooitze zat ook in het bedrijf. Toen deze in militaire dienst moest hoefde hij niet langer te dienen dan een paar maanden omdat Gerrit anders zonder hulp zat en het in loondienst nemen van een vervanger was veel te duur. Dooitze kreeg vrijstelling.

In 1983 verbouwden ze een stuk land met spruiten bij zijn zwager Rindert in Sint Jacobiparochie "om part". Dit is zo doorgegaan tot het jaar 1986. In het voorjaar van 1987 verbouwden ze al het land van zijn zwager omdat deze ziek was geworden. Later werd dit land ook overgekocht. Ze verbouwden poot aardappelen, graan, uien en spruiten. De kas in Oosterbierum hadden ze toen al niet meer.

Op 25 oktober 1990 kwam er, na altijd hard gewerkt te hebben, door ziekte een einde aan het leven van Gerrit Zwart. Hij was toen 65 jaar. Zijn vrouw Debora woont in 1995, nog aan de Hoarnestreek te Oosterbierum.

IX-40 Eeke Zwart, geboren op 17 mei 1928 aan het Fiskerspaed te Oosterbierum. Ze werd genoemd naar haar oudste zusje, die een paar weken daarvoor overleden aan longontsteking op acht april dat jaar. Voordat Eeke van de lagere school kwam was ze al "besteld" bij Bjinse en Marie Plat te Oosterbierum als hulp in de huishouding. Eeke zal toen een jaar of dertien geweest zijn. Ze werkte hier tien uur per dag, zes dagen in de week met één vrije middag per week. Ze verdiende dan één rijksdaalder. Toen echter haar broer Gerrit in de arbeidsdienst moest, waardoor voor haar moeder een gedeelte hoognodig inkomen wegviel, moest Eeke maar op het werk gaan werken omdat ze met dit werk meer kon verdienen. Ze werkte bij boer Rintje Visser in Oosterbierum. Haar broer Gerrit had hier voorheen ook gewerkt. Toen Eeke ongeveer vijftien jaar oud was, in 1943,

werd ze aangenomen als dienstmeisje bij boer Jukema, die op Haerdastate woonde. In 1946, toen mevrouw Jukema kwam te overlijden en haar man en zes kinderen achterliet, moesten Eeke en Jantje (later getrouwd met Eeke haar oudste broer Tjeerd) de huishouding runnen. Dit heeft zo'n anderhalf jaar geduurd en was een zware belasting voor deze achttienjarigen. Na de genoemde anderhalf jaar kregen ze hulp van een huishoudster, waar Jukema later mee trouwde.

Eeke had in 1946 verkering gekregen met Rindert Monsma uit Sint Jacobiparochie en is hier op 2 maart 1950 mee getrouwd. Rindert is geboren op 22 december 1924 te Engwierum als zoon van Pieter Monsma en Johanna Gatsma. Rindert had een huisje gekocht aan de Kadal in Sint Jacobiparochie maar hij moest eerst toestemming vragen aan de gemeente om er in te mogen wonen. Dit was nog moeilijk ook want er was grote woningnood. Rindert bezocht toen elk raadslid persoonlijk. Men vond Eeke eigenlijk nog wat te jong: bijna 22 jaar! Het huis moest worden opgeknapt dus kreeg Rindert, na veel moeite, toestemming. In dit huis aan de Kadal hebben ze drie en een half jaar gewoond. Hierna kochten ze een grotere woning aan het klein verlengd Noordeinde, de tegenwoordige Van Saksenstraat, in Sint Jacob. In deze periode is ook hun zoon Pieter geboren en wel op 23 december 1957. Ruim drie jaar later, op 1 maart 1961, werd het gezin nog eens uitgebreid met de geboorte van een dochter, die ze Trijntje (Tineke) Monsma noemden.

Eind 1961 zijn ze verhuisd naar Franeker, waar Rindert een aardappelzaak kon beginnen. Dit liep allemaal anders dan ze er redelijkerwijs van mochten verwachten zodat ze na een jaar weer zijn teruggekeerd naar Sint Jacob. Ze gingen wonen aan de Middelweg, even ten oosten van Sint Jacob. Rindert heeft hier zijn beroep van gardenier weer opgepakt en heeft door zijn vakmanschap en hard werken, met medewerking en steun van Eeke en later ook van hun kinderen, hier een goed stuk brood mee verdiend. Ondertussen, in 1965, zijn ze verhuisd naar de Geert Veenhuizenstraat in Sint Jacob, waar Eeke tegenwoordig nog woont (1995).

Rindert Monsma overlijdt op 26 februari 1987. Hij is dan 62 jaar.

IX-41 Klaaske Zwart, geboren op 17 september 1931 aan het Fiskerspaed nummer 13 te Oosterbierum. Toen ze vier jaar oud was ging ze naar de kleuterschool en daarna naar de lagere school in Oosterbierum tot haar dertiende jaar. Omdat het oorlog was moest ze langer naar school om Duits te leren. Op haar veertiende ging ze als dienstmeisje werken bij de familie Lodewijk in Oosterbierum. Als 16-jarig meisje kwam ze als dienstmeisje te werken bij boer Jan Jukema, ook te Oosterbierum. Hier heeft ze acht jaar gewerkt. Intussen, in 1950, had ze verkering gekregen met Taede de Groot uit Tzummarum, waar ze na vijf en een half jaar verkering op 3 mei 1956 mee trouwde. Taede de Groot was geboren op 16 maart 1930 te Tzummarum als zoon van Cornelis de Groot en Anna de Vries.

Na hun trouwen kwamen ze in Minnertsga te wonen, op de Tilledyk. Hier werd hun eerste dochter, Trijntje (Trienke) de Groot, geboren op 11 maart 1957. Taede werkte toen bij boer W. Kalma aan de Hearewei te Minnertsga (Lyts Tjessinga). Na anderhalf jaar op de Tilledyk te hebben gewoond verhuisden ze naar de Hearewei, waar hun tweede dochter, Anneke de Groot, werd geboren op 9 januari 1959. Na vijf jaar bij dezelfde boer te hebben gewerkt ging Taede in 1961 werken bij loonbedrijf Bekius in Minnertsga. Ze woonden toen op de Meinardswei, in "De Steeg". Hier werd hun derde dochter, Eke de Groot, geboren op 19 mei 1961. In 1963 is Taede gaan werken bij Koopmansmeelfabrieken in Leeuwarden in de drie-ploegendienst. Dit was heel wat anders dan het leven op het vrije veld; vooral de nachtdienst brak hem op. Dit werk heeft hij maar anderhalf jaar gedaan en is datzelfde jaar nog gaan werken bij bouwbedrijf Visser B.V. te Leeuwarden. Ze woonden toen op "Bethlehem" in Minnertsga, waar hun zoon Cornelis de Groot werd geboren op 3 oktober 1965. Bij dit bouwbedrijf is hij drie jaar werkzaam geweest. Toen hij 36 jaar oud was is hij in 1966 een jaar werkzaam geweest bij bouwbedrijf Van der Zee in Berlikum. Vanaf 1967 ging hij werken bij houthandel Meinesz in Harlingen. Bij dit bedrijf werd hout bewerkt en later ook aluminium. Hier heeft hij zeven jaar gewerkt. Intussen, in 1968, waren ze verhuisd naar hun huidige adres, de P.B. Winsemsstrjitte 11 in Minnertsga. Hier werd op 12 juni 1974 hun vijfde kind en vierde dochter, Doetie de Groot, geboren. Toen de werkzaamheden bij Meinesz minder werden, las Taede in de

krant, dat er een kantinebeheerder bij de papierfabriek in Franeker werd gevraagd. Hier solliciteerde hij naar en werd voor deze functie aangenomen. Hij heeft hier zeventien jaar bij gewerkt, van 1974 tot 1991. In 1991 kon hij gebruik maken van een regeling om vervroegd uit te treden, de VUT.

Sinds oktober 1992 heeft de familie de Groot de functie van kosterschap bij de Gereformeerde kerk te Minnertsga, wat ook de nodige drukte met zich mee brengt.

IX-42 Ruurd Zwart, geboren op 7 januari 1933 aan het Fiskerspaed nummer 13 te Oosterbierum. Toen hij drie jaar oud was ging hij op 1 april 1936 naar de bewaarschool. Vanaf zijn zesde jaar, op 1 april 1939, ging Ruurd naar de lagere school. Daarna op 13-jarige leeftijd bijna twee jaar naar de Ambachtsschool in Harlingen van augustus 1946 tot juli 1948, om het timmervak te leren. Hierna kon hij aan de slag bij de dorpstimmerman A. Wijnia in Oosterbierum. Dit was, zoals hij zelf zei, zijn eerste maar ook zijn beste baas. Het werk bestond uit alle voorkomende werkzaamheden, maar hoofdzakelijk onderhoudswerk. Hij was o.a. betrokken bij de bouw van een nieuwe loods voor de dorpssmid, bij de bouw van de voormalige kleuterschool aan de Skoallestrjitte en enkele nieuwe woningen te Oosterbierum. Intussen heeft hij ook nog twee cursussen gevolgd: van 1949 tot 1951 een avondschoon houtbewerking en van 1951 tot 1952 stichting vakopleiding Bouwbedrijf.

Medio 1952 begon hij bij de fa. A. Lont en zn. aan de Oude Bildtdijk onder Sint Jacob. Het werk bestond alleen maar uit onderhoudswerk. Dit jaar heeft hij wat afgefietst: iedere dag van Oosterbierum naar de Westhoek en 's avonds weer terug, incl. de zaterdagmorgen, zo'n 25 kilometer. De heenreis was niet zo erg want daarbij had hij de kans om een meisje te treffen, die hem niet geheel of geheel niet onverschillig liet. Hij kon beter direct van Oosterbierum langs de zeedijk fietsen want dit was veel korter maar dan verviel de mogelijke ontmoeting. Ze troffen elkaar ook wel op zaterdagavond in de buorren van

Minnertsga of op de weg naar Mooie Paal, waar jongelui uit de omgeving bij elkaar kwamen, maar dan waren er altijd anderen bij. Dit meisje uit Minnertsga, Sjieuwke Stapert genaamd, werkte al twee jaar als hulp in de huishouding bij fam. Wassenaar in Sint Jacob. Ze was geboren op 14 oktober 1935 te Minnertsga als dochter van Pier Stapert en Andrieske Dusselaar. Ze wilde eerst niet veel van Ruurd weten maar al met al: februari 1953 hadden ze dan toch verkering, wat mede te danken was aan de storm die toen over het land trok. Ook moest hij opschieten want augustus 1953 moest hij in militaire dienst en was dan niet meer elk weekend thuis (vaker niet dan wel) en er waren misschien wel meer kapers op de kust.

In militaire dienst zijnde moest hij eerst twee maanden naar Vught, naar de Lunnettekazerne. Daarna acht maanden een onderofficiersopleiding te Soesterberg in de Dumoulinkazerne. Vervolgens twee maanden als sergeant in 't Harde en als laatste negen maanden als sergeant in Nunspeet. Tijdens zijn militaire diensttijd verbleef hij ook enige tijd in het ziekenhuis in Utrecht omdat hij last had van een kaakontsteking. Na zijn militaire diensttijd, 30 april 1955, kwam hij weer in dienst bij zijn eerste baas A. Wynia te Oosterbierum. Dit heeft ongeveer een jaar geduurd. De verkering was nog steeds aan en daarom besloten ze zich maar te verloven op 14 oktober 1956 (Sjieuwke haar verjaardag).

Ruurd wilde na dat jaar bij Wijnia wel eens uit het onderhoudswerk en besloot een paar jaar (1956/57) bij een combinatie Bloembergen/Sikkema/Fongers te gaan werken. Hier heeft hij onder andere meegebouwd aan het bejaardenhuis Nij Bethanië in Tzummarum met bijbehorende bejaardenwoningen in Minnertsga, Tzummarum, Oosterbierum, Sexbierum en Wijnaldum. Dit alles nog steeds op de fiets. Toen Ruurd 24 jaar was, in 1957, ging hij werken bij aannemingsbedrijf Postuma en Tichelaar te Harlingen tot 1965. Dit waren meest nieuwbouwwerkzaamheden, waaronder het ziekenhuis Oranjeoord, woningbouw en het rusthuis, allen te Harlingen en de Technische school (LTS) te Leeuwarden. Het eerste jaar nog op de fiets en op de bus vanuit Oosterbierum. Na hun trouwen op 24 juli 1958 met de bus en later met het bedrijfsbusje vanuit Minnertsga, Havenstrjitte 4, waar ze na hun trouwen zijn gaan wonen. Er heerste

nogal wat krapte op de woningmarkt zodat ze niet ontevreden mochten zijn met een huis met drie slaapvertrekken.

Op 5 januari 1959 werd hun eerste zoon, Dooitze Zwart, geboren. Dit was een vrij druk baasje maar hoefde daarentegen niet veel eten; dit tot ergernis van zijn moeder. Op 15 augustus 1961 werd hun tweede zoon, Pier (Pierco) Zwart, geboren. Dit kereltje was veel rustiger en kon drinken als de beste. Alleen sloeg hij wat te hardhandiger (in dit geval hardmondiger) met het drinkgerei om zodat al snel werd overgeschakeld op de fles. Van 1965 tot augustus 1968 weer terug naar de firma Lont, alleen nu niet meer als timmerman maar als uitvoerder. In deze periode zijn ze ook verhuisd naar Sint Jacob, de Geert Veenhuizenstraat 41. Dit is al met al geen succes geweest. Het bedrijf was eigenlijk te klein zodat niet kon worden waargemaakt wat hem beloofd was. Ondertussen, drie weken voor hun verhuizing naar Sint Jacob, was op 26 april 1967 hun derde zoon Theo Gerard Zwart geboren. Weer in Minnertsga terug (mei 1969, P.B. Winseminusstrjitte 32) toen Theo Gerard 2 of 3 jaar oud was, ging hij vaak al veel verder weg dan geoorloofd was, maar zijn maten, die een beetje ouder waren, deden dit ook zodat hij automatisch meeging.

Ruurd was intussen, via een sollicitatie terechtgekomen als calculator bij de BBF (Bouwbedrijf Friesland) te Leeuwarden. Hij werkte van augustus 1968 tot februari 1990 bij deze bouwonderneming. In 1970 heeft hij in Zwolle nog een calculatiecursus gedaan. Bij dit bedrijf maakte hij een hele ontwikkeling mee. Bijvoorbeeld van een mechanische rekenmachine tot computer; van een schrijfloon (kostprijs) per uur van f 6,25 tot f 49,50; van houten ladders tot torenkranen van 50 meter hoogte; van betonkruien tot betonpompen van 50-75 meter en van speciemolen tot betonauto. Een ontwikkeling, die hij wel heeft kunnen bijhouden, maar welke hem, vooral achteraf, wel de nodige moeite heeft gekost. Toen voor hem dan ook de regeling om vervroegd uit te treden, na meer dan 40 dienstjaren, aan de orde kwam, heeft hij hier dankbaar gebruik van gemaakt. Hier heeft hij drie en een half jaar van mogen genieten, wat hij dan ook volop deed totdat Ruurd op 19 augustus 1993 op 60-jarige leeftijd onverwacht overleed tijdens hun vakantie in Vledder, waar ze een stacaravan hadden.

Zijn vrouw Sjieuwke woont nog in Minnertsma. Inmiddels met een nieuwe levenspartner, Jan Rodenhuis. Jan heeft daarvoor zijn hele leven in Oudebildtzijl gewoond.

Generatie VIII-24

Trijntje Zwart, dochter van Tjeerd en Klaske, geboren op 12 juli 1894 te Sint Jacobiparochie. Als Trijntje nog geen jaar oud is, verhuist het gezin naar Tzummarum zodat Trijntje hier ook naar de lagere school ging en haar jeugd jaren in de omgeving doorbrengt. Ze moest al vroeg meehelpen op het land bij haar vader en broers. Ze was niet een langslaper en hielp haar moeder vaak in de huishouding, wat wel nodig was in zo'n groot gezin. Trijntje was dan 's morgens al vier of vijf uur van bed. Als ze 22 jaar is, trouwt ze op 24 februari 1917 met Geert van Dijk uit Franeker. Geert is geboren op 4 augustus 1893, 's nachts om 1 uur te Franeker. Hij is een zoon van Ytsen van Dijk, arbeider, en Ynske Gerlofsma, wonende te Franeker. Geert en Trijntje gingen wonen in Driesum. Het beroep van Geert was rijtuig- en huisschilder. Ook heeft hij een opleiding voor autospuiter gevolgd in Amsterdam. Hij was één van de eersten die met dit beroep begon. Later was hij weer huisschilder. Ze zijn in hun leven vaak verhuisd (ong. 15 of 16 keer). Dit is onder andere ook te zien aan de geboorteplaatsen van hun kinderen. Een karaktereigenschap van Trijntje was dat ze graag mocht praten. Het grootste deel van hun huwelijksleven brachten ze door in de stad Groningen. Het vervoer was in die tijd niet zoals tegenwoordig. Als ze naar een trouwerij of begrafenis gingen moesten ze al vroeg van huis om op tijd de plaats van bestemming te bereiken. Ze waren hier dan een hele dag mee zoet.

Geert van Dijk overlijdt op 12 juni 1970 te Groningen. Hij is dan 76 jaar.

Zijn vrouw Trijntje overlijdt op 28 mei 1980. Ze is dan 85 jaar.

Uit het huwelijk van Geert en Trijntje worden de volgende kinderen geboren:

IX-44 Ytsen van Dijk, geboren op 24 augustus 1917 te Driesum. Toen Ytsen 12 jaar was ging hij van de lagere school en hielp zijn vader met de

schilderwerkzaamheden aan rijtuigen en huizen. Hij werd ook huisschilder. Ook heeft hij het beroep van autospuiter uitgeoefend. Dit werk heeft hij vrij lang gedaan totdat hij niet meer over de verfdampen en de dampen van oplosmiddelen kon. Na de oorlog was hij oppasser van de opgepakte NSB-ers in Westernieland. Hij zat toen bij de gezagstroepen. Ytsen trouwt als hij 28 jaar is, op 3 mei 1946 met Fenna Marling. Fenna is geboren op 21 november 1918 te Den Andel. Omstreeks 1959 werd Ytsen conciërge bij de Agrarische Unie te Groningen, evenals zijn vrouw. Ze hebben dit werk 23 jaar gedaan totdat Ytsen op z'n 65-ste jaar, in 1982, met pensioen ging. Lange tijd woonden ze in Baflo. Ytsen overlijdt in 1999.

IX-45 Tjeerd van Dijk, geboren op 23 oktober 1919 te Herbayum. Na de lagere school heeft hij korte tijd bij een boer en op de melkfabriek in Bedum gewerkt. Later ging hij werken bij de fietsenfabriek Unigro, waar hij slijper en polijster was. Dit beroep heeft hij lang uitgeoefend bij verschillende fabrieken. Hij polijstte en/of sleep onder andere fietsen, reflectors, messen, auto-onderdelen, sieraden en instrumenten. Tjeerd is ongehuwd en woonachtig in Groningen.

IX-46 en 47 Een tweeling, geboren op 4 juni 1922 te Herbayum: Douwe van Dijk en een levenloos geboren zoontje, die ze Ruurd van Dijk zouden noemen.

Als Douwe bijna 27 jaar is trouwt hij op 30 mei 1949 met Geertje Smit. Geertje is geboren op 17 januari 1921 te Groningen. Douwe heeft verschillende beroepen gehad. Zo was hij conciërge en ook etaleur in een gereedschapswinkel. Ze woonden in Groningen en hebben één dochter: Wilhelmina Cornelia Desire, geboren op 9 september 1954 te Groningen. Hier woonde ze in 1994 nog. Douwe overlijdt op 7 mei 1987 te Groningen. Hij is dan 64 jaar.

IX-48 en 49 Een tweeling, geboren op 25 juli 1926 te Goutum: Ynskje van Dijk en een levenloos geboren zoontje, die ze Ruurd van Dijk zouden noemen.

Ynskje van Dijk haalde op 17-jarige leeftijd haalde het diploma Kostumiére en is toen veelvoudig als zodanig werkzaam geweest. Wanneer ze 22 jaar oud is trouwt ze op 24 juni 1948 met Johannes Hubertus (Jan) van Dalen. Jan is geboren op 15

mei 1922 te Dordrecht. Jan ging na de HBS werken als administratief medewerker bij de "Eerste Nederlandsche Verzekeringsmaatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit" N.V. te Dordrecht van 1936 tot 1943. In 1943 werd hij op last van de directie van de Eerste Nederlandsche tewerkgesteld in Duitsland. In 1944 is hij ontsnapt en ondergedoken bij Geert en Trijntje van Dijk, zijn aanstaande schoonouders. Van 1945 tot 1966 is hij administrateur geweest op een bijkantoor van de "Eerste Hollandsche Levensverzekeringsbank N.V. te Groningen. In 1966 wordt Jan afdelingschef en lid van de automatiseringscommissie op het hoofdkantoor van dezelfde maatschappij in Amsterdam, na op verzoek van de hoofddirectie te zijn overgeplaatst. Het gezin verhuist dan van Groningen naar Amsterdam. In 1983 is Jan om gezondheidsredenen vervroegd uitgetreden. De hobby's van Jan zijn knutselen en lezen. De hobby's van zijn vrouw Ynskje zijn naaien, lezen, schilderen en kleipoppen maken. Ze wonen in Amstelveen (1994). Uit hun huwelijk worden twee kinderen geboren: Johannes Geert (Johan) van Dalen, geboren op 16 september 1949 te Groningen en Trijntje Diverina (Tina) van Dalen, geboren op 17 februari 1954 ook te Groningen.

IX-50 Klaaske van Dijk, geboren op 30 november 1930 te Groningen. Als ze 14 jaar is krijgt ze een administratieve functie op kantoor. Dit werk heeft ze gedaan tot haar 24ste jaar. Als ze 21 is trouwt ze met Tiete Keegstra. Tiete is geboren op 28 maart 1927 te Groningen. Toen Tiete 18 jaar was ging hij naar Oost-Indië. Later heeft hij gewerkt als matroos en radarspecialist bij de marine en het loodswezen. Hij was dus veel van huis. Ze woonden eerst in Groningen en zijn in november 1955 verhuisd naar Den Helder. Tiete overlijdt op 7 januari 1992 te Den Helder. Hij is dan 64 jaar.

Tiete en Klaaske krijgen twee kinderen: Trijntje (Tineke) Keegstra, geboren op 25 oktober 1955 te Groningen en René Keegstra, geboren op 5 juli 1959 te Groningen.

Generatie VIII-25

Simon Zwart, geboren als zoon van Tjeerd en Klaske op 30 november 1897 te Tzummarum. Wanneer Simon zeven jaar is, verhuist het gezin naar Klooster Lidlum en daarna naar Oosterbierum. Als jongen zat Simon al vol streken en vertelde altijd vol trots dat hij van school kwam met 1000 strafregels. Toen zijn vader Tjeerd korte tijd bij de wegen en/of bruggenbouw werkte, kreeg het gezin de veldwachter thuis aan de deur. Simon en zijn jongere broertje Pieter hadden namelijk aan het natte cement zitten peuteren, hoewel peuteren misschien te zwak is uitgedrukt. Toen Simon nog op school zat, moesten de kinderen ook wel meehelpen op het land om aardappelen te zoeken. Simon had dan zijn hondje wel mee en als zijn iets oudere zusje Trijntje dan floot kwam deze hond naar haar toe. Dit tot 'ergernis' van Simon want die hond was van hem. Het contact tussen Simon en zijn oudere zuster Sijke was niet echt hevig in die tijd. Ze zagen elkaar niet zoveel getuige het volgende voorval. Simon liep eens van Oosterbierum naar Sint Jacobiparochie naar zijn zuster Sijke, die meer dan 16 jaar ouder was dan Simon en al jaren in dit dorp verbleef. Toen Sijke de deur opendeed herkende Sijke haar broertje niet en zei tegen Simon: "Hwa bist do?" (Wie ben jij?). Maar ja, verjaardagen werden niet gevierd zoals tegenwoordig en men had het zeker nogal druk met andere werkzaamheden zodat het familiebezoek er wel eens bij bleef. Na zijn schooltijd werkte hij bij een boer, waar hij goed met paarden overweg kon. Ook ging hij met zijn vader in de hooi- en oogsttijd op verschillende plaatsen werken. Hij vond het altijd fijn om na een vermoeiende warme dag in een sloot te gaan zwemmen.

Ook ging Simon korte tijd, 's avonds na zijn werk, lopend naar Franeker toe met de zoon van de bovenmeester uit Oosterbierum om voor onderwijzer te leren. Op zo'n avondwandeling van Franeker naar Oosterbierum hielden die twee kwajongens eens een paard en wagen aan met een slapende en/of dronken voerman erop. Ze deden deze omkeren zodat hij weer dezelfde weg terugging. De man zal wel vreemd hebben opgekeken, na zijn ontwaken, toen hij weer in de plaats stond vanwaar hij was vertrokken. Als zijn vader in die tijd werkloos wordt is er geen geld meer om de opleiding te voltooien.

Zijn vader Tjeerd had ook wel de gewoonte om op wilde eenden of ganzen te jagen. Omdat deze bezigheid verboden was deed hij dit vaak op zondagmorgen, want dan zat toch iedereen inclusief de veldwachter in de kerk. Hoewel zijn vader niet kon lezen of schrijven was hij wel een wijze en verstandige man. Als Simon later een moeilijke beslissing moest nemen, dacht hij vaak: "Hoe zou mijn vader dit gedaan hebben?".

Bij het aanbreken van de tijd om zijn dienstplicht te vervullen ging Simon weg uit Friesland. Zijn vader Tjeerd zei bij deze gelegenheid: "Siem, als je het ergens anders beter kunt krijgen, moet je niet naar Friesland terugkomen". Dit zal hij wel gezegd hebben omdat het, in die tijd toen het slecht ging in de landbouw, moeilijk was om in je levensonderhoud te voorzien, wat hij zelf aan de lijve had ondervonden. Simon volgde het advies van zijn vader op, evenals zijn broers Ruurd en Pieter. In het bevolkingsregister staat dat Simon op 8 juni 1921 naar de Bloemenstraat 23 te Nijmegen verhuist. Hier woonde hij al eerder, ook omdat hij op 24 mei 1921 trouwde met Maria Margaretha Selis. Zijn vrouw was geboren op 30 september 1894 te Deventer, als dochter van Lambertus Joannes Selis en Henrica Christina Prins.

Voor en tijdens hun eerste huwelijksjaren was Simon beroepsmilitair. Hij had grenswacht, vaak met nachtdienst, en had zijn verblijf in Huize Aerdt bij Herwen. Het gezin woonde in 1922/23 in Nijmegen tot het najaar van 1923, waar hun eerste twee kinderen, Rikie en Ina, werden geboren. Toen ze in Nijmegen woonden, werd hen in september 1923 per telegram medegedeeld dat zijn vader Tjeerd was overleden. Dit kwam zeker nogal plotseling want Simon schrok hier erg van. Simon vergat Friesland niet en reisde in latere jaren verscheidene keren met zijn gezin naar zijn geboortestreek af om zijn familie te bezoeken. Dit gebeurde dan op de fiets. Om dichterbij Simon zijn werk te kunnen zijn, verhuisden ze naar Lobith. Hier hebben ze niet lang gewoond omdat Simon bij de gemeentepolitie in Deventer kon komen, waar de ouders van zijn vrouw ook woonden. In Deventer kregen ze nog twee kinderen: Mieke en Lenie, geboren 1925/27.

Na een moeilijke periode bij de politie, kwam Simon bij de gemeentewerken en wel bij de gasfabriek. Het was zwaar werk en hij zat vaak, als hij thuis kwam, onder het kolengruis. Geleidelijk aan kreeg Simon het toezicht over het magazijn voor de fitters en werd hij tenslotte magazijnmeester. Kort voor zijn pensioen werd hem nog gevraagd toezicht te houden bij het afbreken van de gasketels, toen de gemeente overging op aardgas.

De avonduren werden meestal gebruikt voor vergaderingen van onder andere de werkliedenvereniging en "Herwonnen levenskracht", tuberculosebestrijding en het uitzenden van kinderen naar gezondheidskolonies. Dat ging hem blijkbaar goed af. Hij was dan secretaris of vicevoorzitter. Ook werd er een rechtskundig adviesbureau opgericht voor de arbeiders. Daarin had Simon zitting met o.a. een advocaat en een dokter. Er zijn daar heel wat problemen ten gunste van zijn mensen opgelost. In de oorlogstijd, tijdens stakingen tegen de Duitse bezetters is Simon, in mei 1943, met andere vooraanstaande mensen van verenigingen door de Duitsers opgepakt en van het concentratiekamp Amersfoort overgebracht naar Vught. Gelukkig kwam hij op een onverklaarbare manier weer op vrije voeten.

In 1962 ging Simon met pensioen. Na het overlijden van zijn vrouw, in oktober 1968, woonde hij eerst nog enige jaren in Deventer. In ongeveer 1973 verhuisde hij naar Schalkhaar en woonde daar in een bejaardenwoning. Hij werd ernstig ziek en is hier, zolang dat mogelijk was, verzorgd door zijn dochter Ina, die verpleegster was en net terug uit Zimbabwe. Na nog anderhalf jaar in een verpleegtehuis te hebben gewoond overleed Simon op 11 juni 1975 te Deventer. Hij is dan 77 jaar oud. Zijn vrouw ging hem al voor en was al overleden op 26 oktober 1968 te Deventer, 74 jaar oud.

Uit het huwelijk van Simon en Marie worden vier kinderen geboren:

IX-51 Henrica Christina (Rikie) Zwart, geboren op 16 maart 1922 in Nijmegen. Na de lagere school en Mulo in Deventer ging ze in 1937 werken op kantoor. In 1942 werd ze kloosterzuster in het klooster in Tilburg en kreeg de naam Zr. Magdaleni. In 1943 ging ze naar de Kweekschool in Den Haag, Jan de Baenstraat. In 1950 werd ze hoofd van de school in Utrecht en later in 's Hertogenbosch. Zelf gaf ze altijd les aan de zesde klas. Vanaf 1962 kreeg Zr. Magdaleni de leiding van het

klooster in Helmond en later in Utrecht. Vanaf 1979 woont ze in Venlo en zorgt voor de administratie van het klooster. Ze woont in Venlo (1994) met 28 zusters in een mooi klooster, dat in 1953 gebouwd is, nadat het oude klooster in de Kerkstraat bij een bombardement is verwoest.

IX-52 Clasina Maria (Ina) Zwart, geboren op 25 augustus 1923 te Nijmegen. Na de lagere school ging ze enkele jaren naar de huishoudschool in Deventer. Na haar schooltijd is ze enkele jaren huishoudelijk hulp geweest bij een gezin. Toen ze 18 jaar was ging ze in april 1941 naar het klooster in Tilburg en heette voortaan Zr. Margreet. In Tilburg en later in het grote Westeinde-ziekenhuis volgde ze een opleiding als verpleegster. In 1958 ging ze als verpleegster naar Zimbabwe, toen nog Zuid-Rhodesië genoemd. Eerst in het sanatorium in Umtali en daarna in polikliniekjes in Chiduku en Vyamaropa. Tijdens de jaren 1965/66 werd ze in Engeland opgeleid tot vroedvrouw en als zodanig ging ze terug naar Rhodesië en deed veel voor, tijdens en na de bevalling voor jonge moeders o.a. voorlichting geven over goede voeding.

In 1973 keerde ze terug naar Holland omdat in Rhodesië de vrijheidsoorlog aan de gang was en daar niet meer was te werken. Haar vader Simon was toen ernstig ziek en is door haar verzorgd tot hij naar een verpleeghuis ging. Ze werkte daarna nog in Raalte en Made als verpleegster voor oude zusters totdat dit werk haar te zwaar werd. Vervolgens deed ze in Budel de administratie in het klooster. In 1980 ging ze opnieuw terug naar het zelfstandig Zimbabwe om ziekenhuisjes opnieuw in te richten. Deze waren blijven draaien met binnenlandse krachten maar moesten een administratie gaan voeren om subsidie te kunnen krijgen. Drie jaar later ging ze om gezondheidsredenen weer naar Holland. Ze woont anno 1994 in Aarle Rixtel en verleent hand- en spandiensten aan de oude zusters en brengt hen met de auto naar het ziekenhuis en de dokters.

IX-53 Maria Margaretha (Mieke) Zwart, geboren op 12 september 1925 te Deventer. Ze trouwt op 24 december 1952 met Everardus (Evert) Zwart. Evert is een zoon van Ruurd Zwart en Anna Maria van Ingen en geboren op 23 september 1922. Het beroep van Mieke was kraamverpleegster. Later scheidt ze van Evert.

Ze hebben in verschillende plaatsen gewoond o.a. Beek, Deventer en Twello. Vanaf 1964 woonde ze samen met haar huisgenote Bas van der List. Bas was pater en van beroep psycholoog in de gevangenis. Ze wonen anno 1994 in Doetinchem. Bas overleed enige jaren terug.

Uit het huwelijk van Evert en Mieke worden 2 kinderen geboren: Jeroen Zwart, geboren op 14 juni 1955 en Anne Maria (Anne) Zwart, geboren op 19 augustus 1960.

IX-54 Maria Magdalena (Leni) Zwart, geboren op 7 april 1927 te Deventer. Ze trouwt op 14 juli 1955 met Johannes Antonius (Joop) van Raan. Joop is geboren op 1 april 1927 te Deventer. Van 1943 tot 1971 is Joop werkzaam geweest bij een particulier bouwbedrijf als timmerman. Daarna is hij als timmerman werkzaam geweest bij de gemeente tot 1981. Daarna is hij voor halve dagen geiserreparateur geweest tot 1991. Ze woonden eerst in Deventer en sinds 1972 in Schalkhaar.

Joop en Lenie hebben vijf kinderen gekregen: Theresia Agatha (Trees) van Raan, adoptief dochter, geboren op 10 januari 1958 te Heerenveen; Joseph Simon Gabriël (Jef) van Raan, geboren op 21 oktober 1959 te Deventer; Margit van Raan, geboren op 29 juni 1961 - overleden 30 juni 1961; Johannes Petrus Michael (Joop) van Raan, geboren op 4 december 1962 te Deventer en Maria Margaretha Theresia (Margit) van Raan, geboren op 21 augustus 1964.

Generatie VIII-26

Pieter Zwart, zoon van Tjeerd en Klaaske, geboren op 20 mei 1899 te Tzummarum, 's avonds om 22.00 uur. Hij trouwt op 12 december 1923 te Den Haag met Anna Prosje. Anna is geboren op 25 maart 1901 te Tzummarum, 's middags om twaalf uur als dochter van Pieter Prosje en Antje Ypma.

Hieronder volgt een brief van Theo Zwart over wat hij nog weet over zijn pake Tjeerd Zwart, zijn beppe Klaaske Helder en over zijn ouders Pieter Zwart en Anna

Prosje. Ik (Dooitze) heb er niet veel in veranderd, alleen als Theo schrijft over grootvader, heb ik het over Tjeerd enz.

Friesland rond de eeuwwisseling (1900):

Een slechte tijd voor veel mensen. Groot aanbod van arbeidskrachten. Daardoor angst voor ontslag. Lage lonen dus. In die tijd zijn mijn ouders geboren. Helaas heb ik grootvader Tjeerd en grootmoeder Klaaske niet gekend. Wat ik er van weet is "van horen zeggen". Door de genoemde omstandigheden kwam er van scholing niet veel terecht. De kinderen moesten al op jonge leeftijd meewerken op het land.

Tjeerd moet een rustige man geweest zijn, die niet gauw van z'n stuk te krijgen was. Maar als hij een enkele keer toch kwaad werd, kon hij het mondstuk van zijn tabakspijp in stukken bijten! Kleine vergrijpen e.d. werden echter met de pet (met stevige klep) gecorrigeerd. Dit gold zowel voor de kinderen, als voor de kat. Voor Klaaske werd het natuurlijk ook wel eens te veel in het grote gezin. Ze had dan zo haar kreten als: "Ik heb het altijd gedaan", "Ik heb altijd de boter opgevreten" of "Ik moet altijd met het mes dwars in de bek staan".

De mensen probeerden in die tijd natuurlijk ook wel eens wat bij te verdienen, zo ook Tjeerd. Hij is o.a. mollenvanger geweest. Daarvoor had hij een speciaal afgericht hondje. Samen konden ze hele tijden bij een molshoop staan wachten tot de mol omhoog kwam. Tjeerd gewapend met een schop. Zodra er beweging in de aarde kwam, werd de schop in de grond gestoken, onder de mol. Deze werd dan door de hond gepakt. Zo werd er weer wat extra verdiend, want de mollenvelletjes brachten wat geld op.

Na de lagere school ging Pieter op het land werken. Hij werd al vroeg ingewijd in de geheimen van het boerenvak en heeft veel met paarden gewerkt. Op een keer reed Pieter met de wagen langs een huis, waar plotseling een stuk wasgoed van de lijn waaide, precies tegen het hoofd van het paard. Prompt sloeg het beest op hol. Pieter kon alleen proberen de wagen op de weg te houden. Achter op de wagen lag een lange balk, die door het gehobbel steeds meer dwars kwam te

liggen zodat het geheel de volle breedte van de weg in beslag nam. Gelukkig was het stil op de weg, maar het ging wel richting Dorpsstraat! Een zijweg bracht de oplossing. Hier kon hij de combinatie met veel moeite in sturen. Dit was een lange rechte weg, waar het paard kon uitrazen en vermoeid raken.

Rond 1915 was een tijd waarin veel veranderde, ook op technisch gebied. Zo bezat Oosterbierum reeds een station van de Noord Friesche Locaalspoorweg (NFLS). Een lijntje o.a. naar Franeker, Harlingen en Leeuwarden. Financieel weinig succesvol en na de tweede W.O. opgeheven. Een tijd ook waarin Pieter oog kreeg voor de meisjes. Eén ervan sprong er bijzonder uit: Anna Prosje uit Tzummarum. Ze kenden elkaar van het werk op het land en van de zangvereniging. Een romantisch laantje was er ook wel te vinden! En zo is het gekomen. Dit was echter niet naar de zin van de jongens uit Tzummarum: dat iemand uit een ander dorp één van hun meisjes kwam stelen. Op een avond, nadat Pieter Anna thuis had gebracht, werd hij dan ook opgewacht door een stel potelingen, die dat wel zouden regelen. Na de nodige klappen en gewapend met een koperen tabaksdoos met scherpe kanten wist Pieter het kordon te doorbreken, waarna de aanvallers afdropen.

Pieter zag het niet zo zitten om als landarbeider met gebrekkige geldmiddelen en weinig zicht op verbetering een gezin te stichten. In die tijd verschenen er advertenties in de Friese kranten van o.a. politiekorpsen uit de grote steden. Men had graag "Noordelingen" omdat ze bekend stonden als betrouwbare, integere mensen, gewend aan zwaar werk en dus ook in staat een eventuele arrestant de baas te kunnen. Eén van de toelatingseisen was: Algemene Ontwikkeling. Toen reeds waren er schriftelijke cursussen op dat gebied en daar heeft Pieter gebruik van gemaakt. Na het behalen van het diploma heeft hij gesolliciteerd bij de Haagse politie en werd na een strenge selectie aangenomen. Naast de politietraining werd men hier ook opgeleid tot brandweerman.

Er werd besloten dat Pieter alleen zou vertrekken (volgens het bevolkingsregister op 28 mei 1921) en dat Anna naderhand zou volgen. Als nieuwkomer in een stad kwam je meestal in een zogenaamd kosthuis terecht, waar je kost en inwoning genoot. Direct een eigen huis vinden was toen ook niet eenvoudig. Via collega's

kwam hij te wonen in een kosthuis aan het Spui. De scepter werd daar gezwaaid door "Juf" bijgenaamd "de oude duikboot" (ik weet niet om wat voor reden). Haar lievelingsgerecht was zoete appeltjes en die kwamen nog al eens op tafel! Het ging er gemoedelijk aan toe en het was vaak een vrolijke boel.

Onder leiding van een oudere agent (de mentor) werd Pieter ingewijd in alle geheimen van het politievak en al spoedig werd hij geacht om zelfstandig te kunnen optreden.

Zijn eerste post was bureau Scheveningen, waar hij moest ontdekken dat hij nog niet alles wist. Een huilend jongetje kwam eens bij hem met de klacht: "Agent, ze hebben mijn pet gegapt". "Nou", zei Pieter: "Laten we maar eens gaan kijken. Waar woon je?". De jongen bleek in een hofje te wonen, waar maar één in- en uitgang was en waar de bewoners een uitgesproken hekel hadden aan de politie! Met de knaap aan de hand kwam hij het hofje binnen en kreeg te horen: "Gooi 'm dood, die diender!", terwijl de eerste straatstenen al door de lucht vlogen. De enige manier was wegwezen. Pieter is er nooit meer in geweest en later werd hem verteld dat het hofje "De Bloedpoort" genoemd werd! Er gebeurde daar rare dingen en ervaren politiemensen meden die plek.

De agenten uit die tijd droegen een uniform naar Engels model, dus met de Bobby-helm. Die heeft Pieter wellicht een keer het leven gered. Op een stormachtige dag zeilde er tijdens zijn ronde een stuk zink van een dak af en kwam precies op de helm terecht. Dankzij de stevige constructie kwam hij met de schrik vrij.

Trouwplannen begonnen vastere vormen aan te nemen dus werd het tijd voor Anna om ook naar Den Haag te komen. Om financiële armslag te krijgen is zij toen hier ook gaan werken. Zij kwam terecht bij een zekere mevrouw Blok, als dienstmeisje. Dit was niet zo succesvol! Het was een vreselijk mens, die er alleen maar op uit scheen te zijn het leven van het personeel zuur te maken. De beste oplossing was trouwen, een eigen huishouding starten en een huis vinden. De plechtigheden vonden plaats vanuit het kosthuis (waar Anna inmiddels ook

woonde) per tram naar het stadhuis en de kerk met twee collega's als getuigen. Thuis werden ze opgewacht door de vrouwen van de collega's met glaasjes "Boerenjongens" met brandewijn en als feestmaal o.a. spruitjes! Dit alles vond plaats op 12 december 1923. Sindsdien kwamen er altijd op die datum spruitjes op tafel.

*

Tijdens zijn werkzaamheden als politieagent was Pieter nogal een geliefde persoonlijkheid. Pieter zijn werkterrein lag in de binnenstad van Den Haag. Als er in een café ruzie was en Pieter er aan te pas moest komen, was de ruzie en het vechten vaak snel verleden tijd. Dit werd dan vaak op een gemoedelijke manier opgelost. Als hij arriveerde in z'n jeep riepen ze al: "Daar heb je Ome Piet". Zo werd Pieter door zijn "klanten" genoemd. Deze bijnaam straalde ook al een bepaalde mate van gemoedelijkheid uit. Met zijn superieuren botste het wel eens. Dit kwam omdat Pieter de onenigheden op zijn eigen manier oploste en er veel te weinig proces-verbalen werden uitgeschreven, volgens zijn bazen. In een café, waar Pieter wel eens een borreltje kocht met zijn zoon Theo, zei eens één van de stamgasten tegen Theo: "Als je aan je vader komt schop ik je je poten onder je lijf vandaan".

De oorlogstijd was voor Pieter een moeilijke periode. Hij zat tussen twee vuren in. Hij moest eigenlijk doen wat de overheid (toen de Duitsers en de NSB-ers) van hem verlangde, terwijl zijn hart naar de Nederlanders uitging. Hij zat in het verzet, wat ook in het geheim moest gebeuren. De laatste weken voor de bevrijding werd het wat te link voor hem en is hij ondergedoken. Dit heeft niet lang geduurd want zodra het maar half mogelijk was, zat Pieter al weer thuis.

Toen Pieter 60 jaar werd, in 1959, ging hij met pensioen. Pieter en Anna zijn enige keren verhuisd in Den Haag en woonden sinds 1937 in het huis in de E. Staasstraat nr. 25, waar hun zoon Theo nu (1994) nog woont.

Pieter Zwart overleed op 14 december 1974. Hij was toen 75 jaar oud. Zijn vrouw Anna overleed het jaar daarop, op 3 september 1975. Zij was toen 74 jaar.

Uit het huwelijk van Pieter Zwart met Anna Prosje worden de volgende kinderen geboren:

IX-55 Anna (Anny) Zwart, geboren op 23 september 1925 in Den Haag. Voor haar trouwen is Anny directiesecretaresse geweest. Ze trouwt op 20 juni 1951 met Cornelis Wols. Cornelis is geboren op 24 oktober 1924 te Gorkum. Van beroep is hij elektrotechnicus bij Phillips geweest. Na hun trouwen wonen ze eerst in Aalst en daarna verhuizen ze naar Waalre, waar ze in 1994 nog wonen. Uit dit huwelijk wordt een dochter geboren: Suzanne Wols, geboren op 23 december 1955 te Waalre.

IX-56 Klasina (Ina) Zwart, geboren op 20 februari 1924 in Den Haag. Voor haar trouwen werkte Ina in de verpleging, zwakzinnigenzorg. Ze trouwt in 1952 met Hendrik Cornelis Knoester. Hendrik is geboren op 16 oktober 1921 en van beroep huisschilder. Ze wonen in Leidschendam. Ze krijgen drie kinderen: Theo Knoester, geboren 26 maart 1953; Hendrik (Henk) Knoester, geboren 16 oktober 1954 en Peter Knoester, geboren 4 september 1958.

IX-57 Willy Zwart, geboren op 30 januari 1929 te Den Haag. Voor haar trouwen had Willy een administratieve baan op een kantoor en verder werk als verkoopster in een winkel. Als ze 20 jaar is, trouwt ze op 23 februari 1949 te Den Haag met Jan van Vark. Jan is geboren op 17 januari 1925 te Ede. Het beroep van Jan was adjudant in o.a. Weert, Eindhoven en Ede. Ze woonden eerst in Ede en zijn later naar Bennekom verhuisd. Jan van Vark overlijdt op 28 september 1982, op 57-jarige leeftijd. Willy woont anno 1994 nog in Bennekom. Uit het huwelijk van Jan en Willy worden drie kinderen geboren: Anna Johanna (Anjo) van Vark, geboren op 27 juli 1949 te Ede; Winnifred (Winnie) van Vark, geboren op 22 september 1957 te Ede en Arjen van Vark, geboren op 10 december 1962 te Ede.

IX-58 Tjeerd Pieter (Theo) Zwart, geboren op 18 september 1931 te Den Haag. Na de lagere school heeft hij de ambachtsschool doorlopen, afd. Schilderen. In 1950 is Theo gaan werken, eerst op een reclamebureau en daarna als tekenaar bij een drukkerij. Via avondonderwijs heeft hij het diploma Academie voor Beeldende kunsten, afdeling "Grafisch Ontwerpen" gehaald. Na vervulling van zijn dienstplicht is hij werkzaam geweest als reprograaf. Foto- en tekenwerk. Sinds

1992 is Theo met vervroegde uittreding (VUT). Theo Zwart woont (1994) in Den Haag, E. Staasstraat 25.

IX-59 Petronella (Elly) Zwart. Ze trouwt en krijgt 3 kinderen.

Generatie VIII-33

Pietje Zwart, geboren op 8 november 1886 te Sexbierum als dochter van Pieter en Klaaske. Als ze vijf jaar is overlijdt haar moeder. Na de lagere school heeft ze o.a. gewerkt bij haar tante Jantje, die in Arum woonde. Dit was de oudste zuster van haar moeder. Ze werkte en woonde hier als dienst- en kindermeisje. Toen ze 19 jaar was ging ze op 22 mei 1906 weer bij har vader in Sexbierum wonen. Na drie jaar, op 11 juni 1909, verhuisde ze naar Zuidlaren. Ze werd verpleegster op Dennenoord.. Dit was een tehuis voor geestelijk gehandicapten. Dit werk heeft ze twaalf jaar gedaan totdat ze op 17 december 1920 trouwt met Egbert Vossekuil. Ze is dan 34 jaar. Egbert was arbeidstherapeut op Dennenoord. Hij begeleidde geestelijk gehandicapten bij hun werkzaamheden. Egbert werd geboren op 25 oktober 1884 te Anloo en is een zoon van Jan Vossekuil en Geessien Hoving. Egbert overlijdt op 82-jarige leeftijd in het ziekenhuis in Groningen op 9 juni 1967 nadat hij aangereden was door een auto, toen hij met zijn fiets de hoofdverkeersweg overstak. Pietje overlijdt tien jaar later op 10 juni 1977 te Zuidlaren. Ze was toen 90 jaar.

Toen Pietje ongeveer 90 jaar was vroeg ze eens aan haar dochter Janna: "Zijn ze al aan het vlastrekken?". Haar gedachten waren toen afgedwaald naar haar jeugd jaren in Sexbierum, waar ze in die tijd vlas verbouwden.

Pietje had ook wel contact met haat nicht Trijntje Zwart, die in Groningen woonde. Haar kinderen logeerden in de vakanties geregeld bij haar halfzuster Sijke Zwart en diens man Sietse van Kammen, die in Harlingen woonden.

Uit dit huwelijk worden drie dochters geboren:

IX-60 Geesina Alberdina Vossekuil, geboren op 22 mei 1922 te Anloo.

Als ze 23 jaar is trouwt ze met Roelof Berends op 14 juni 1945. Ze woonden in Noordlaren, waar ze een bakkerij hadden. Ze hebben altijd een druk leven gehad. Na het overlijden van haar man op 6 augustus 1982 verhuisde Gé naar haren, waar ze nu nog woont (1995). Kinderen:

1. Andries Berends, geboren op 5 maart 1946 in Noordlaren.
2. Petronella (Elly) Berends, geboren op 5 februari 1949 in Noordlaren.
3. Lamechiena Geessiena (Ina) Berends, geboren op 2 januari 1950 in Noordlaren.
4. Clara Egberdiena (Clara) Berends, geboren 1 mei 1952 te Noordlaren.
5. Annechiene Roelfiena (Anneke) Berends, geboren op 28 februari 1954 te Noordlaren.
6. Marjan Berends, geboren 25 januari 1959 in Noordlaren.
- 7 Egbert (Bert) Berends, geboren op 25 maart 1962 in Noordlaren.

IX-61 Clara Petronella Vossekuil, geboren op 5 augustus 1923 te Anloo.

Als ze 24 jaar is trouwt ze op 7 januari 1948 met de 25-jarige Pieter Marten Alberts. Piet is geboren op 30 november 1922 te Haren. Na hun trouwen gingen ze bij Piet zijn ouders op de boerderij wonen, waar Piet met zijn vader werkte als landbouwer en veehouder. Ook hadden ze een grote hoeveelheid kippen. Piet zijn moeder bleef bij hen inwonen totdat ze op 96-jarige leeftijd overleed. Piet is op de boerderij geboren en daar ook overleden op 14 april 1994. Hij was toen 71 jaar. Clara woont er nog (1995).

Kinderen (allen geboren in het ziekenhuis in Groningen):

1. Willem (Wim) Alberts, geboren op 9 januari 1949; 2. Petronella Margriet (Elly) Alberts, geboren op 15 april 1953; 3. Grietje Alberta (Greetje) Alberts, geboren 11 september 1955; 4. Peter Martin Alberts, geboren 26 april 1960; 5. Egbert Jan (Bert) Alberts, geboren op 31 augustus 1962.

IX-62 Janna Vossekuil, geboren op 10 juli 1927 te Anloo.

Als ze 23 jaar is trouwt ze op 28 juni 1951 met de 29-jarige Tjibbele Laurens Jonkman. Tjib is geboren op 30 mei 1922 te Gorredijk. Hij is van beroep grossier in huishoudelijke artikelen. Ze wonen eerst in Groningen en vanaf 1989 in Zuidlaren.

Kinderen:

1. Hendrik Jonkman, geboren 11 mei 1952 te Groningen; 2. Petronella Jonkman, geboren 11 januari 1954 te Groningen; 3. Egbert Jonkman, geboren 13 mei 1959 te Groningen; 4. Teodora Christine Jonkman, geboren 25 oktober 1966 te Groningen.

Generatie VIII-34

Reintje Zwart, geboren op 2 januari 1895 te Sexbierum als dochter van Pieter en Bottje. Ze trouwt als ze 18 jaar is op 2 augustus 1913 met Ruurd Pietersma. Ruurd is geboren op 23 maart 1891 te Dongjum als zoon van Feike Pietersma en Wylske Dijkstra. Ruurd was arbeider. Ze wonen dan in Pietersbierum en Sexbierum.

Reintje overlijdt 3 weken na de geboorte van hun jongste dochter op 19 september 1918, 23 jaar. Ruurd verhuist verscheidene keren met zijn drie oudste kinderen. In 1920 naar Franeker, in 1921 naar Oosterbierum. Zijn jongste dochter woonde bij zijn vader Feike in. Ruurd hertrouwt vrij vlot met Trijntje Westra. Ze woonde o.a. op een woonschip in Sint Anne maar ook aan de Oude Bildtdijk. Op het laatst woont Ruurd weer in Oosterbierum. Ruurd overlijdt op 4 mei 1984, 93 jaar. Kinderen Ruurd en Reintje:

IX-63 Wietske Pietersma, geboren op 10 december 1913 te Pietersbierum.

Als ze zeventien jaar is verlaat ze het ouderlijk gezin en wordt per 23 oktober 1931 dienstbode bij een boer in de huishouding maar ze werkte ook wel mee op het land. Ze was een harde werkster. Als Wietse 19 jaar is trouwt ze op 24 december 1932 met Rinze Leistra (grutte Rinze). Rinze is een zoon van Jelle Leistra en Grietje Weiland en geboren op 13 februari 1908 te Pietersbierum. Rinze was, samen met zijn vader, eerst schipper. Ze vervoerden aardappelen, kunstmest e.d. van en naar boeren. Later, na de bevrijding, kochten ze een vrachtwagen van de Canadezen en vervoerden daarmee hun vracht. Tijdens de melkstaking van mei 1943 gebeurde het dat Rinze de melkbussen stond te legen in de sloot. Dit was tijdens een massaal protest tegen de Duitsers. Hij moest wel opschieten want even later kwamen de Duitsers voorbij. Het massale protest was kort maar hevig. Alleen met geweld wisten de Duitsers de spontane reactie van het volk te bedwingen. Rinze en Wietske woonden tijdens hun huwelijksjaren hoofdzakelijk in Sexbierum en Pietersbierum.

Rinze overlijdt op 31 juli 1983 te Midlum, 75 jaar. Wietse overlijdt op 4 maart 1987 te Leeuwarden, 73 jaar.

Kinderen:

1. Jelle Leistra, geboren 27 mei 1933 te Sexbierum ; 2. Ruurd Leistra, geboren 4 september 1934 te Pietersbierum; 3. Jan Leistra, geboren 25 maart 1936 te Pietersbierum; 4. Rein Leistra, geboren 15 februari 1938 te Pietersbierum; 5. Wietze Leistra, geboren 13 oktober 1940 te Pietersbierum; 6. Griet Leistra, geboren op 2 augustus 1943 te Harlingen (ziekenhuis); 7. Feike Leistra, geboren op 14 maart 1945 te Pietersbierum; 8. Piet Leistra, geboren op 11 oktober 1946 te Harlingen (ziekenhuis); 9. Reintje Leistra, geboren 18 februari 1948 te Sexbierum; 10 Rinze Leistra, geboren 23 december 1949 te Harlingen (ziekenhuis); 11. Wietske Leistra, geboren 5 april 1951 in Harlingen (ziekenhuis); 12. Jantje Leistra, geboren 1 november 1954 te Sexbierum; 13. Jochem (Joop) Leistra, geboren 17 augustus 1958 te Harlingen (ziekenhuis).

IX-64 Bottje Pietersma, geboren 14 september 1915 te Sexbierum. Ze overlijdt op 19 december 1915, 3 maanden jong.

IX-65 Feike Pietersma, geboren 4 april 1917 te Sexbierum.

Feike zijn moeder overleed toen Feike anderhalf jaar oud is. Hij woonde in zijn kinderjaren eerst een tijdje bij zijn pake Feike en beppe Wytske in Oosterbierum. Zijn vader hertrouwde met Trijntje Westra. Deze tweede moeder is heel goed voor Feike geweest. Toen Feike 24 jaar was, trouwde hij met Gerbentje de Vries uit Oosterbierum. Gerbentje is geboren op 22 oktober 1916 als dochter van Pieter de Vries en Simontje. Toevallig kwam het ter sprake, dat dit gezin naast Tjeerd Zwart en Klaaske Helder heeft gewoond aan de hoofdweg in Oosterbierum, totdat Klaaske in 1929 naar Franeker vertrok. Gerbentje kon zich Tjeerd nog wel vag herinneren. Dit was wel een goede man, vertelde ze. Ze was 7 jaar toen Tjeerd overleed. Na het overlijden van Tjeerd kwam Klaaske geregeld bij hen over de vloer om haar schort vast te laten maken. Aan de achterkant zaten nogal wat knoopjes, waar ze zelf niet bij kon. Als haar buurmeisjes dan zaten te stoppen, bekeek ze het werk even en zei geregeld: "Jullie moeten er om denken, dat jullie geen "zeedijkjes" maken. Dit zullen wel fouten geweest zijn, die ontstaan als er verkeerd wordt gebreid. Feike kwam ook wel bij zijn tante Klaaske Helder. Dit kwam mede doordat zijn tante van dat lekkere krentenbrood had.

Feike en Gerbentje trouwden op 21 mei 1941. Ze hebben een jaar op de Nieuwe Bildtdijk gewoond en zijn toen verhuisd naar de Koedijk onder Hallum. Hier werkte Feike als boerenarbeider bij boer Van der Meij. Toen de oorlog was afgelopen wilde Feike bij de gezagstroepen met het gevolg, dat ze moesten verhuizen. Zo was dat vroeger: als je veranderde van baan (boer), moest je ook uit diens huis. Ze kwamen toen weer te wonen in Oosterbierum, hoewel Feike bij de gezagstroepen vaak werkzaam was op Terschelling. In de zomer van 1953 verhuisde het gezin naar de Noordoostpolder, naar Emmeloord. Hier heeft Feike van alles ondernomen. Ook heeft hij los land gepacht met meerdere mannen uit Friesland. Dat werd dan een combinatie genoemd. Later begon hij voor zichzelf in aardappelselectie, sorteren en loonwerk. Hij ging ook wel voor de ZPC naar het

buitenland o.a. Algerije en Marokko. Feike was dan aan het aardappelzuiveren en leidde ook de Algerijnen en Marokkanen hierin op. Na zijn 63-ste jaar was hij nog werkzaam bij de ZPC tot hij met 65 jaar met pensioen ging. Omstreeks 1967 verhuisde het gezin naar de Randweg 24 in Emmeloord. Feike overlijdt op 17 mei 1992, 74 jaar, na een huwelijk van 50 jaar. Gerbentje woont te Emmeloord (1995).

Kinderen:

1. Ruurd Pietersma, geboren op 21 maart 1943 te Leeuwarden; 2. Simontje (Simone) Pietersma, geboren 14 september 1944 onder Hallum; 3. Pieter (Piet) Pietersma, geboren 6 september 1949 te Oosterbierum; 4. Wytze Pietersma, geboren 13 oktober 1952 te Oosterbierum; 5. Klaas Pietersma, geboren 20 november 1956 te Emmeloord.

IX-66 Bottje Pietersma, geboren op 31 augustus 1918 te Sexbierum.

Haar moeder heeft ze niet gekend want die overleed toen Bottje 3 weken was. Ze werd toen ondergebracht bij haar pake Feike en beppe Wytske. Haar broertje en zusje woonden later (weer) bij haar vader Ruurd, maar zij bleef in het gezin van Feike en Wytske, die waarschijnlijk aan het Fiskerspaed in Oosterbierum woonden, getuige een foto in het boekje "Toen en Nu" over Oosterbierum uit 1925. De geschiedenis lijkt zich wel te herhalen want toen een halfzuster van Reintje Zwart overleed (Roelofke) bleven alle kinderen bij hun vader, alleen die Bottje werd ook ondergebracht bij haar pake Pieter en beppe Bottje. Na de lagere school, vanaf haar veertiende jaar, ging Bottje werken bij boer Jukema op Haerdastate in Oosterbierum, in de huishouding maar ook wel op het land. Dit werk heeft ze gedaan tot aan de geboorte van haar oudste dochter Reintje in oktober 1938. Toen ze 19 jaar was, trouwde ze op 23 september 1937 met Gauke kooistra. Gauke was een zoon van Hobbe Kooistra en Maartje Reitsma en geboren op 8 juli 1915 te Almenum. Hij was landarbeider. In 1937 ging hij werken bij Eise Lodewijk, aardappelhandelaar in oosterbierum. Hij kreeg in 1942 een andere baan, toen bij Syds de Vries, ook een aardappelhandelaar in dat dorp. De verhandelde aardappelen werdeneerst per schip vervoerd tot ongeveer 1946,

later per vrachtwagen. In 1956 ging Gauke werken bij Oostwoud, fabriek in ziekenhuismeubelen, in Franeker, tot zijn pensioen.

Van Bottje is nog bekend dat ze veel van zingen hield. Ze had een mooie stem en was lid van het plaatselijk koor. Ze zou zeker zangeres zijn geworden als daar in die tijd een kans op was geweest. Haar voorkeur ging uit naar operette en opera. In haar tijd had ze alleen maar gelegenheid om naar de radio te luisteren (oorlogstijd-arme tijd). Omstreeks 1947 ging Bottje bij Gauke vandaan en vertrok naar Franeker, waar ze ging samenwonen met Douwe Alkema. Douwe is geboren op 2 juni 1913 in Franeker. Het beroep van Douwe was graanpakhuischef. Dit graanpakhuis stond in de straat, waar ze woonden. Ze woonden eerst in de Wilhelminastraat (8?), daarna verhuisden ze naar nummer 1. Pas op 6 mei 1950 zijn Douwe en Bottje getrouwd omdat Gauke eerst niet wilde scheiden van Bottje.

Bottje overlijdt op 18 november 1971 te Harlingen, 53 jaar. Douwe woont in Franeker (1995), Franciscushof 7.

Kinderen van Gauke en Bottje:

1. Reintje (Reini) Kooistra, geboren op 24 oktober 1938 te Oosterbierum, aan het Fiskerspaed.

2. Hobbe Kooistra, geboren op 26 oktober 1940 te Oosterbierum.

3. Ruurd (Rudy) Kooistra, geboren op 12 januari 1944 te oosterbierum. Rudy overlijdt op 30 juni 1949, 5 jaar te Franeker. Hij raakte spelenderwijs met zijn fietsje te water in het Van Harinsmakanaal en verdonk.

4. Jan Kooistra, geboren 29 november 1946 te Oosterbierum. Tot zijn vijftiende jaar meende Jan dat hij de naam Alkema droeg. Dat verandede toen hij zijn eerste baan kreeg bij Van Smeden. Hij moest naar het gemeentehuis maar daar kenden ze geen Jan Alkema.

Kinderen van Douwe en Bottje:

5. Piety Alkema, geboren op 4 maart 1948 te Harlingen.

6. Ruurd (Rudy) Alkema, geboren op 30 april 1951 te Franeker.

7. Douwina Alkema, geboren 11 augustus 1954 te Franeker.

8. Marjanna Johanna Alkema, geboren 24 november 1960 te Harlingen.

Generatie VIII-35

Ruurd Zwart, geboren op 6 oktober 1897 te Sexbierum als zoon van Pieter en Bottje. Tijdens zijn leven in Sexbierum werkt hij o.a. als boerenarbeider bij boer Nauta. Deze boerderij is te vinden aan de weg op naar Harlingen. Als men van Harlingen komt is het de eerste boerderij aan de linkerkant van de weg bij Pietersbierum. Deze is later afgebrand en herbouwd. Als Ruurd 27 jaar is trouwt hij op 2 april 1925 met de 26-jarige Feikje Draijer. Feikje is geboren op 5 juli 1898 te Berlikum als dochter van Sikke Draijer en Aukje Dijkstra. Ze wonen eerst even in Sexbierum maar vertrekken in juni 1925 naar Noord- Amerika. Ze gingen naar Amerika omdat de levensomstandigheden voor hen hier in Friesland slecht waren. Velen, vooral uit de gemeenten Barradeel en Het Bildt, waren hen al voorgegaan en velen zouden nog volgen. Er woonde daar al meer familie van Feikje en ook haar ouders Sikke en Aukje gingen mee. Sikke was toen al 60 jaar. Ruurd was daar eerst werkzaam als helper op een vrachtauto, waarmee ze meubels vervoerden voor Van der Berg Meubelhandel. Later werd hij chauffeur. Daarna ging hij werken bij Herpolsheimers, waar hij het vak van stoffeerder (vloerbedekking leggen en andere woninginrichtingen) leerde. Tijdens de crisisjaren van begin jaren dertig maakten ze een moeilijke periode mee, waarbij ze hun huis en auto moesten verkopen omdat ze de afbetalingen niet konden nakomen. Ze woonden eerst in Grand Rapids, Michigan, maar verhuisden in 1936 naar Kalamazoo, dat ongeveer 80 kilometer zuidelijker ligt. Hier was de kans op werk groter en ook de lonen waren hoger. Hij werkte hier voor Gilmore Brothers Department Store. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte hij op Fort Custer Military Camp. Tot aan zijn pensioen werkte hij zelfstandig voor verschillende winkels, die vloerbedekking en linoleum verkochten en dat hij dus moest installeren. Hij had hierbij hulp van zijn zonen, die daardoor in de gelegenheid waren om het vak te leren. Ruurd overlijdt op 24 november 1969, 72 jaar. Feikje was al een jaar eerder overleden op 29 juni 1968, 69 jaar.

Uit het huwelijk van Ruurd (daar Ralph genoemd) en Feikje (daar Francis) worden acht kinderen geboren. De eerste zes in Grand Rapids, later nog twee in Kalamazoo:

IX-67 Agnes Zwart, geboren op 12 juni 1926.

Als ze 23 jaar is trouwt ze op 1 juli 1949 met John Madden. John is geboren op 19 juli 1927. Agnes overlijdt op 17 december 1986, 60 jaar. Kinderen:

1. Kenneth John Madden, geboren op 19 juli 1950; 2. Janet Marie Madden, geboren 14 februari 1953; 3. Carol Ann Madden, geboren 8 november 1954; 4. Een zoon, die bij de geboorte op 21 februari 1957 overlijdt.

IX-68 Peter Zwart, geboren 27 september 1927. Hij trouwt op 19-jarige leeftijd op 16 mei 1946 met Virginia Samuels. Virginia is geboren op 12 november 1928. Het beroep van Peter is automonteur. Peter overlijdt op 15 december 1993, 66 jaar. Kinderen:

1. Wyvetta Joyce Zwart, geboren op 28 januari 1947; 2. William Lin Zwart, geboren 25 december 1955; 3. Peter Zwart, geboren op 8 augustus 1969.

IX-69 Sidney Zwart, geboren op 21 juni 1929. Als Sid 20 jaar is trouwt hij op 6 mei 1949 met Agnes Delges. Agnes is dan 18 jaar en had vanaf haar 14de al verkering met Sid. Sid heeft een woninginrichtingswinkel (o.a. vloerbedekking) en is ook stoffeerder. Kinderen:

1. Linda Zwart, geboren 16 oktober 1950; 2. Barbara Zwart, geboren op 17 februari 1952; 3. Denise Zwart, geboren op 19 december 1959.

IX-70 Berdina Zwart, geboren 3 juli 1932. Ze overlijdt op 3 september 1932, 2 maanden jong.

IX-71 Frank Zwart, geboren op 26 juni 1933. Als Frank 18 jaar is trouwt hij op 6 juli 1951 met Catherine June de Loof. Catherine is geboren op 19 juni 1933. Frank is aannemer van beroep. Ook verhuurt hij gebouwen en garages. Kinderen:

1. Nancy Ruth Zwart, geboren op 1 maart 1952; 2. Judith Lynn Zwart, geboren op 17 juli 1953; 3. Brenda Ann Zwart, geboren op 26 juli 1954. Ze overlijdt op 18 oktober 1959, 5 jaar jong; 4. Mary Beth Zwart, geboren 17 december 1956.

IX-72 Bernard Jay Zwart, geboren op 12 juni 1935. Hij trouwt als hij 21 jaar is op 26 oktober 1956 met Judith L. Hayward. Bernard is werkzaam in de pharmaceutische industrie bij Upjohn Company als drukker. Kinderen:

1. Timothy Jay Zwart, geboren 8 februari 1959; 2. Steven John Zwart, geboren 10 november 1962.

IX-73 Ralph John Zwart, geboren op 11 december 1937. Als hij 22 jaar is trouwt hij met Nancy Draper en wel op 24 juni 1960. Later weer gescheiden. Ralph is machinist bij General Motors. Kinderen:

1. Sandy Jean (Sandra) Zwart, geboren op 23 april 1961; 2. Brian Scott Zwart, geboren op 4 februari 1964; 3. David Todd Zwart, geboren op 26 juli 1966; 4. Craig Steven Zwart, geboren op 19 december 1969.

IX-74 Gordon Richard Zwart, geboren op 10 maart 1942. Als hij 21 jaar is trouwt hij op 22 november 1963 met Donna de Vries. Donna is geboren op 15 april 1944. Het beroep van Gordon is electriciën. Kinderen:

1. Mark Allen Zwart, geboren op 4 september 1964; 2. Beth Ann Zwart, geboren op 14 juli 1966; 3. Cherie Lyn Zwart, geboren op 29 april 1969; 4. Karin Joy Zwart, geboren op 2 januari 1972.

Alle broers wonen in hetzelfde gebied: in of rondom Kalamazoo. Enige van hun kinderen zijn verhuisd naar naar andere staten. Aan de achternamen van hun aangetrouwden is te zien dat er nogal wat mensen vanuit Nederland naar dat gebied zijn vertrokken. Deze achternamen zijn van Nederlandse oorsprong.

Sidney en Frank gingen omstreeks 1970 samen met hun echtgenoten naar een avondschool om de Nederlandse taal te leren. Ze zijn ook enige keren in Nederland geweest. Ook kwamen hun neven en nichten wel naar hen toe. Frank en Peter waren in april 1993 nog in Friesland en Sid een paar maanden later in oktober 1993.

Generatie VIII-36

Sijke Zwart, geboren 3 april 1904 te Sexbierum als dochter van Pieter en Bottje.

Zoals te lezen is bij haar vader moest Sijke al met acht jaar op het land meehelpen om wat geld te verdienen. In haar jeugd ging ze ook wel met haar nichtje Trijntje, dochter van Tjeerd en Klaaske, naar de zeedijk, was voor haar, op die leeftijd, een hele belevenis was. Toen ze 18 jaar was, verhuisde ze met haar vader en moeder naar Pietersbierum. Op 12 mei 1923 staat ze weer ingeschreven in Sexbierum, waar ze dienstmeisje is bij een boer en een dominee. Als ze 22 jaar is trouwt ze op 27 mei 1926 met Sietse van Kammen uit Harlingen. Sietse werd geboren op 8 juni 1902 te Harlingen als zoon van Roelof van Kammen en Trijntje van der Meer. Zijn vader had een eigen bakkerij aan de Zoutsloot in Harlingen. Ze hadden elf kinderen zodat hij wel een goede afnemer zal zijn geweest van hun eigen broden. Hij ging er echter toch mee failliet. Sietse zijn moeder heeft nog een grossierderij in gist gehad. Siets volontairde op de dorpen, in Blija en Sexbierum. Hij werkte in

het jaar voor zijn trouwen bij bakkerij Klompmaker in de Hoogstraat te Harlingen. Later bakte hij in maatschap en ventte in een eigen klantenkring met de bakfiets. Sietse en Sijke woonden in Harlingen. Sietse overlijdt op 7 januari 1957 te Harlingen, 54 jaar. Zijn vrouw Sijke woont in het bejaardencentrum De Spykerhof te Harlingen (1995). Kinderen:

IX-75 Roelof van Kammen, geboren op 20 april 1928 te Harlingen.

Als dienstplichtige marechaussee was hij gelegerd in de Koning Willem III kazerne in Apeldoorn. Na zijn militaire diensttijd bleef hij in Apeldoorn en werd chef magazijn bij rijwiel- en motorenfabriek Sparta. Later ging hij werken bij de Remeha-fabrieken in Apeldoorn. Hier was hij eerst magazijnchef en later planner. Hij is getrouwd met Aartje Mastenbroek. Aartje is geboren op 20 maart 1922 te Apeldoorn. Uit dit huwelijk werden geen kinderen geboren. Wel had Aartje een zoon van 12 toen ze trouwden. Roelof is inmiddels vervroegd uitgetreden.

IX-76 Pieter van Kammen, geboren op 25 juni 1933 te Harlingen.

Piet vervulde zijn militaire dienstplicht bij de Infanterie en kwam op de Johan Friso Compagnie in Roermond en was daar bij de parate troepen gelegerd in Zuidlaren, waar hij als korporaal groepscommandant was. Tijdens de bouw van het 1000 ton wegende schip "De Lifana" op de scheepswerf te Harlingen was Piet hier ook bij werkzaam en kwam in contact met de kapitein-eigenaar. De Lifana voer onder de Nederlandse vlag bij rederij Carabeca te Groningen en in time-charter van 1 jaar bij de KNSM te Amsterdam. Pieter werd machinist op dit schip. Op zijn eerste reis werd Pieter ziek en is geopereerd in Philadelphia. Na ontslag uit het ziekenhuis kwam hij in New York weer aan boord van de Lifana. Hij overleed op de reis van New York naar Port au Prince, op Haiti aan hersenvliesontsteking. Dit gebeurde op 1 juni 1960. Piet was toen 26 jaar. Bij aankomst werd hij begraven op Haiti. Na 1 jaar (verplicht ivm de tropen) werd Piet herbegraven in Harlingen.

IX-77 Sijbrand (Siep) van Kammen, geboren op 8 maart 1936 te Harlingen. Zijn militaire diensttijd, lichting 55-4, werd vervuld bij de Infanterie, opleiding in Roermond en Amsterdam en bij de Parate troepen in Assen van augustus 1955 tot februari 1957. Vanaf zijn zestiende jaar was hij werkzaam bij de Cooperatieve

Groente- en Fruitveiling “Harlingen en omstreken”. Nadat hij uit dienst kwam heeft hij hier nog gewerkt tot september 1957. Gedurende 3 jaar (1957/60) was hij als administrateur werkzaam bij NV Meinesz in Harlingen. Op 20 april 1960 trouwde hij met Ietje Dijkstra. Ietje is geboren op 3 mei 1939 te Harlingen. Ze woonden eerst in Harlingen en verhuisden enkele maanden na hun trouwen naar Blokker, waar Siep sinds 1 juni 1960 (de dag dat zijn broer Piet overleed, maar dat bleek pas 3 juni) als hoofdadministrateur werkzaam bij de veilingvereniging “Op Hoop van Zegen”. Twee jaar later, op zijn 26ste, werd hij benoemd tot adjunctdirecteur. Per 1 december 1966 werd Siep benoemd tot directeur bij de Coop. Groente- en Fruitveiling “Deventer en Omstreken” te Twello, waar zij zich ook vestigden. Per 1 februari 1982 werd Siep benoemd tot Alg. Directeur van de Coop. Veilingvereniging “Kampen-Zwolle-Ysselmeerpolder” K24 te Ysselmuiden. Van juni 1982 tot september 1991 woonden ze in Kampen, daarna Zwolle. Kinderen: 1. Sietse van Kammen, geboren 18 februari 1964 te Blokker; 2. Jelte van Kammen, geboren 18 mei 1967 te Twello.

IX-78 Bottje van Kammen, geboren 27 april 1939 te Harlingen. Ze trouwt met Gabriël de Waal. Gabrie is geboren op 17 april 1943. Hij woonde in Zeeland en is met de watersnoodramp van 1953 naar Harlingen gekomen. Hij is garnalenvisser op de Noordzee en de Waddenzee. Het schip heeft de naam: HA 44 Hoop op Zegen. Bottje heeft de opleiding van A-verpleegkundige in het ziekenhuis Oranjeoord gedaan en werkt nu (1995) nog steeds als waarneemster in de wijkverpleging en de jeugdgezondheidszorg. Ze wonen in Harlingen. Kinderen:

1. Sijke (Siska) de waal, geboren op 4 augustus 1963; 2. Adrieana de waal , geboren 12 augustus 1964; 3. Suzanne de Waal, geboren 9 januari 1967; 4 Petra de Waal, geboren 19 mei 1971; 5. Gabriella de waal, geboren 13 februari 1974.

Diaconierekeningen kerk Marrum-Westernijkerk

Lang waren onze voorouders lid van de kerk Marrum-Westernijkerk. Al voor het trouwen van Ruurd Tjallings op 31 augustus 1973 tot aan het overlijden van Pytter Klases Swart in september 1843. Hierna verhuisde Ruurd Pieters Swart/Zwart naar Hallum.

Als de mannen nog leven komen er nooit namen van onze voorouders voor in het diakonieboek. Als de vrouwen alleen overbleven waren ze genoodzaakt om gebruik te maken van de diakoniekas. Als de vrouwen overleden werden hun schulden, indien mogelijk, afgelost door het verkopen van hun schamele bezittingen.

15 mei 1741: kostgeld van Feije Ruurds wed. (Sijke Hendriks dus) vanaf 20 juni 1740 – 23-0-0 (eerste getal stond voor guldens, daarna stuivers en als laatste centen of penningen, een stuiver bestond uit 12 penningen). Uit deze aantekening kan misschien waren afgeleid dat feije Ruurds was overleden in juni 1740.

13 januari 1784: Ontvangen van Valentijn Jans voor $\frac{1}{4}$ schuitte baggelaar, de welke nog overig was na de dood van zijn wijlen schoonmoeder Lijsbeth Pytters 3-10-0

10 februari 1784: Ontvangen van Balling Klases voor $\frac{1}{4}$ schuitte baggelaar, de welke overgebleven was na de dood van zijn wijlen schoonmoeder Grijttie Tomas (de vrouw van Hendrik Feijes).

19 april 1784: Boelgoedpenningen van de verkogte goederen van Hendrik Feijes wed. en Ruurd Feijes wed. 54-6-0

24 mei 1784: Ontvangen voor twee verkogte zilveren oorijzers (van voornoemde weduwen).

11 januari 1784: Huur van het lijkkleed over de doodskist van Ruurd Feijes wed. 0-6-0

10 februari: Huur van het lijkkleed over de doodskist van Hendrik feijes wed. tot 1 februari 1784. 0-6-0

Ondersteuning aan Hendrik feijes wed. tot 1 februari 1784 - 18-18-0.

Ondersteuning aan Ruurd feijes wed. tot 11 januari 1784- 26-0-0.

Hieruit kan men concluderen dat Lijsbeth Pytters is overleden op 11 januari 1784 en Grijttie Tomas op 1 februari 1784. Ook lijkt het wel dat de vrouwen bijelkaar woonden omdat hun spullen , die verkocht zijn bijelkaar worden opgeteld.

Lidmatenboek

Als er een nieuwe dominee in de gemeente kwam werd er opgetekend welke lidmaten de gemeente had, wie er belijdenis deden en soms dat de dominee op huisbezoek ging. Bij de namen der ledematen staan in 1750:

Hendrik Feijes en syn huisvrouw Grietje Tomas

Ruird Feijes en Lijsbeth Pieters.

Namen der ledematen in 1767 o.a. Hendrik Feijes en zijn huisvrouw en Lijsbeth Pieters. Ruird Feijes was dus al overleden.

Belijdenis: 8 mei 1777 o.a. Rinske Klazes, huisvrouw van Klaas Ruurds onder Nijkerk.

Aangenomen ledemaat 16 mei 1784: Klaas Ruurds te Marrum.

Van 23 oktober tot 11 november 1797 ging de dominee op huisbezoek bij o.a. Klaas Ruurds en Rinske Klazes te Marrum.

Een berijmd ongeval uit januari 1856

Klaas Symons Hoornstra, genoemd naar Claas Ruurds, dus een kleinzoon van hem want zijn moeder was Jeltje Clases Swart, getrouwd met Symon Douwes Hoornstra, uit Marrum heeft in 1856 een rijmstuk laten drukken voor eigen

rekening onder de titel “Merkwaardig ongeval voorgevallen te Ferwerd, den 1 January 1856”. Ten grondslag gelegd Marcus 13: 33-37.

De 67-jarige landbouwer Reinder Pieters de Boer, wonende onder Ferwerd, had de oudejaarsavond doorgebracht bij kastelein Lyklama. Na het slaan van twaalf uur en de nodige borrels ging hij huiswaarts en de kastelein vond het nodig hem een eindweegs te begeleiden. Hij is toen, alleen gelaten, tweemaal in de sloot geraakt: de eerste keer kon hij zichzelf redden maar de tweede maal was hij niet bij machte weer op de begane weg te komen en is toen wellicht door de koude bevangen en overleden.

Klaas maakte er een leerdicht van met een moraal ontleend aan de bijbeltekst: “Dit zeg ik u allen: Waakt!”. Het is een kreupelrijm maar bij de uitgave was het een actueel geschrift en zal wellicht in Ferwerd en omstreken wel kopers hebben gevonden. Hier enkele fragmenten:

O, droevig ongeval in dit nieuwjaar vernomen. Dat Reinder Pieters was in het water omgekomen. Verdrongen is hij niet daar het raakte tot den dij. Van boven was hij droog en van water vrij. Deez man zeer wel bekend als Raadslid der Gemeente. En om zijn deugd bemind, waarom zo menig weende. Als Dijkgraaf bovenal, had hij met eer bekleed. En in zijn handel regt zoo menig burger weet. Nogtans hij moest de dood hier zo noodlottig smaken, En mogt niet tot zijn vrouw en tot zijn huis geraken..... Deez man had in zijn jeugd veel 's Heeren Woord gelezen, En trad als spreker op, gelijk men plagt voor dezen; Antwoordde in de kerk en ging een ander voor, Maar nu in later tijd raakte hij geheel van 't spoor.... Daarom is het waken elk ten hoogste aanbevolen, En waakt ten aller tijd en zoekt niet om te dolen; Dat elk zijn dagen telt die maar een handbreed zijn Maar zalig is het volk dat op Gods Woord mag hopen, Dat Christus door Zijn bloed voor eeuwig vrij ging kopen, Om eeuwig 's Heeren lot voor Zijn gena te prijzen: Aanbidding, lof en dank voor al Zijn gunstbewijzen. Wensch ik aan ieder die dit hoort of leest weldra. En teken mij met naam Klaas Symons Hoorenstra.

Marrum, den 12 January 1856.

Twee rechtszaken van Tjeerd Ruurds Zwart.

Het eerste betreft een kwajongenstreek maar misschien ook wel bewust om de eieren te verkopen omdat ze het thuis zo krap hadden. De straffen waren in die tijd een stuk strenger dan tegenwoordig. (Zijn vader Ruurd maakt dit nog mee want die verdronk in februari 1866).

De tweede laat zien dat je ook te ver kon gaan bij Tjeerd. Hij kwam op voor zijn gezin maar iemand slaan kan beter niet. Toch nopen de omstandigheden en aard daar soms toe.

Rechtszaak 1:

No. 8062: Tjeerd Ruurds Zwart, oud 12 jaren, geboren te Hallum. Klaas Pieters van der Veen, oud 13 jaren, geboren te Marrum. Arbeiders, beide wonende te Marrum en beklagden. De beklagden present.....

De president vermaanthunne dat op de zitting.....draagt deze zaak.....

Jan Dirks Terpstra, 31 jaren, verklaart, na de eed te hebben afgelegd, dat hij op 20 juli j.l. heeft gezien, dat de beklagden bij zijn hoenderhok, dat op, dat op geruime afstand van zijn woning staat, zich bevonden en vandaar weg liepen, dat hij naar het hok gaande, ontdekte dat het hangslot waarmede de deur afgesloten, was afgebroken en alle eieren uit het hok waren gehaald.

De beklagden erkennen ieder afzonderlijk op vermelden tijd bij het hoenderhok van getuige geweest te zijn, het hangslot, waarmee de deur gesloten was, afgebroken te hebben en 8 eieren uit het hok te hebben genomen en verkocht.

Vonnis: De officier bij de Arrondissements Regtbank te Leeuwarden , ambtshalve klager, tegen:

Tjeerd Ruurds Zwart, oud 12 jaar, geboren te Hallum en Klaas Pieters van der Veen, oud 13 jaren, geboren te Marrum, arbeiders van beroep en beiden wonende te Marrum, beklagden.

Dat beklagden op de twintigste July 1865 uit het hoenderhok van Jan Dirks Terpstra, gardenier te Marrum, gezamenlijk en in vereeniging met elkander eenige eijeren arglistiglijk te hebben weggenomen en zich die te hebben toegeeigend.

Rechtzaak op 27 september 1865.

Straf: gevangenisstraf van 6 weken en betaling van de kosten.

(kosten der getuigen f 5,66, exploicten enz der Deurwaarders f 3,14 /Griffier voor expeditiën f 0,57 / 4 art. Van deze Staat f 0,10: totaal 9,47 gld.

Rechtszaak 2:

De eerste getuige Jan Draaijer, 62 jaar, arbeider te Tjummarum:

Beklaagde woont met mij onder één dak in mijn huis, maar heeft een aparte ingang. Op 7 december j.l. (1895), terwijl ik voor mijn deur aan het werk was, kwam beklagde op mij toe lopen en zeide: Jan, wij komen om van de rook. Zet je het luik weer in de schoorsteen. Ik vroeg hem: is dat er dan voor weg en zeide dat is zeker vannacht met de storm gekomen. Beklaagde greep mij daarop bij de keel en zeide: Neen, ouwe duvel, dat heb jij gedaan. Ik zal dy smoren. Met behulp van mijn vrouw wist ik los te komen, waarop beklagde een aan ons toe behorende bezemsteel greep en mij daarmee zoo geweldig op de linkerhand sloeg dat de steel in stukken vloog en ik het uitgilde van pijn. De hand was mij geheel machteloos en ik heb mij onder dokters handen moeten stellen. Nu nog moet ik de hand in een verband dragen en 's avonds met een zalf insmeren. De dokter zeide dat hij gekneusd was maar langzamerhand wel zou herstellen.

De tweede getuige Neeltje Spiekstra, 49 jaar, huisvrouw van Jan Draaijer, wonende te Tjummarum, legt een gelijkluidende verklaring af als haar man, meer speciaal dat zij gezien heeft dat beklagde haar man op tijd en plaats in de keel greep en daarna met een bezemstok op de linkerhand sloeg.

Beklaagde als nu ondervraagd verklaart: op 7 December j.l. was het luik uit onze schoorsteen genomen. Dit kan niet door de wind gekomen zijn, daar het bij ons op de kachel had moeten vallen. Daarom heb ik aan Draaijer gevraagd of hij het luik er weer wilde inzetten. Toen hij dit weigerde wilde ik zelf naar boven gaan maar werd door Draaijer aangegrepen. Verder is er niets gebeurd. Ik heb Draaijer niet in de keel gegrepen of hem met een bezemstok over de hand geslagen.

Overwegende dat de navolgende getuigen ter terechtstelling hebben verklaard: (zelfde verhaal als boven)

Uitspraak 15 januari 1896: mishandeling op grond van art. 300. 3 weken
gevangenisstraf en betaling van de kosten (kosten der getuigen 6,- / expoiten der
Deurwaarders 1,90 / expediti ën 0,25.
Totaal f 8,15. (11 mrt 1896)

Tjeerd zijn kleindochter Eeke Zwart weet er nog iets van door overlevering en zegt via haar
zoon Pieter Monsma hierover het volgende:

Tjeerd en Klaske hadden toen, naar mijn moeder meent – vijf kinderen en een baby was ernstig ziek.
Je weet hoe dat gaat – slechte nachten, spanning, doodmoe. Je weet misschien ook hoe dat kan gaan: je
kunt niks meer hebben en je ontploft. Hoe dat zij, pake Tjeerd ging naar de bureu toe om het te
bespreken, maar dat is kennelijk niet bij woorden gebleven. Wat er precies gebeurt is, weet mijn
moeder niet. Maar dit was de reden dat hij een poosje gevangen heeft gezeten.
Wat het niet gemakkelijker maakte, want hij was kostwinner...

Nawoord

Het eerste en originele boek over de familie Zwart uit Ferwerderadeel en
Barradeel heb ik in 1995 uitgebracht. Er moest toen zelfs een pakket met 20
boeken opgestuurd worden naar Michigan, USA. Dit is niet zo verwonderlijk want
er wonen meer personen, die de achternaam Zwart (van deze familietak) nog
dragen in Amerika dan in Nederland. Deze keer ben ik niet verder gegaan dan de
kinderen van Generatie IX want anders wordt het te uitgebreid. Degenen, die nog
leven van Genratie IX zijn inmiddels ouder dan 80 jaar. Maar ja, van 1995 tot
20202 scheelt een volle generatie. Wel heb ik meer uitgezocht van de 19de eeuw
zodat ik alle personen met de achternaam Swart/Zwart (dus na 1812) deze keer
heb meegenomen. In januari 1812 werd door Pytter Klases en Ruurd Klases de
achternaam Swart aangenomen. Geregeld gebeurt het dat dan weer de naam
Swart wordt gebruikt en later weer Zwart. Ruurd Pieters noemt zich eerst Swart
maar bij de aangifte van zijn kinderen staat in zijn handtekening Zwart.

Wat mij steeds weer opvalt is de grote sterfte in die tijd op jonge leeftijd. Zo is te lezen bij generatie VI-7 dat Johannes Ruurds Zwart, als hij overlijdt, al zijn kinderen (vijf bij vier vrouwen) en drie vrouwen heeft overleefd.

Ik heb geprobeerd alle familietakken gelijk te behandelen naar gelang de informatie die ik heb gekregen. De foto's gaan daardoor ook niet verder dan generatie VII (op 1 na) want anders komen er nog minstens 36 bij en wordt het te uitgebreid. Wellicht zijn deze binnenkort te zien op de site Minnertsgavroeger.nl/beeld en geluid/ buiten Minnertsga.

In het originele boek ben ik een generatie verder gegaan en tegenwoordig is er weer een generatie bijgekomen maar om privacy redenen heb ik dit niet meegenomen. Je wilt niemand op de tenen trappen.

Belangstellenden kunnen eventueel voor het inzien van het boek uit 1995 "Zwart op Wit" terecht bij Tresoar in Leeuwarden of bij familieleden in Nederland en Amerika.

Dooitze Zwart, 21 april 2020, Leeuwarden.